

คู่มือปฏิบัติงาน

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

สำนักโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ กรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม



คำนำ

คณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบและอนุมัติแผนงาน/โครงการที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตาม ผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ในคราว ประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ตามที่เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้เสนอ ซึ่งรวมถึง “โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้น เศรษฐกิจชุมชน” วงเงินไม่เกิน ๘๖๓.๓๖๓๐ ล้านบาท ของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ ได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินกู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังกล่าว ตามโครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมโครงการ พัฒนาอาชีพของกลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบ สานพระราชดำริ วุฒิปริญญาตรี จำนวน ๒๙๐ อัตรา โดยปฏิบัติงานประจำหน่วยปฏิบัติในพื้นที่ จำนวนทั้งสิ้น ๑๔๕ แห่ง เพื่อปฏิบัติงานในการรื้อฟื้น ขยายผล และเผยแพร่แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อประชาชนเหล่านั้นเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติใน ท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืนต่อไป

สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ
กรมป่าไม้
กันยายน ๒๕๖๓

สารบัญ

	หน้า
รายละเอียดโครงการ ฯ	๑ - ๓
สรุปกรอบการจ้างงานแยกรายหน่วยปฏิบัติ	๔ - ๙
ขั้นตอนการสรรหาเจ้าหน้าที่	๑๐
คุณสมบัติของผู้รับจ้าง	๑๑
ขอบเขตการจ้างงาน	๑๒
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๑๓
การรายงานผล	๑๔
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักการทรงงาน และแนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้	๑๕ - ๓๑
ภาคผนวก	
- ร่างประกาศรับสมัคร	
- ใบสมัคร	
- ร่างข้อตกลงการจ้าง	
- ร่างใบเสนอราคา	
- ร่างบัตรประจำตัวผู้รับจ้าง	
- แบบรายงานผลการปฏิบัติงานของผู้รับจ้าง	
- คิวอาร์โค้ดเอกสารที่เกี่ยวข้อง	

แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

แผนงานรองส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคครัวเรือนและเอกชน ฯ

โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรมโครงการพัฒนาอาชีพของกลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

หน่วยงานรับผิดชอบ

๑. กรมป่าไม้ สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ
๒. สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑-๑๓ และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขา ๑๐ สาขา
๓. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๑๒๑ โครงการ

สรุปสาระสำคัญ

ข้อมูลทั่วไป

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ ตลอดระยะเวลากว่า ๗๐ ปี ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนทั้งชาติด้วยพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะทรงเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์เพื่อพสกนิกรชาวไทยสมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการ ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” พระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ พุ่มเทพระวรกาย พระกำลัง พระสติปัญญา พระวิริยอุตสาหะ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ ด้วยพระราชหฤทัยที่มุ่งมั่น เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนอย่างแท้จริง ด้วยพระอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ ด้วยพระองค์เอง และด้วยพระปรีชาสามารถ การทรงงานของพระองค์เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทยสามารถปฏิบัติได้จริงโดยทรงเน้น “การพัฒนาคน” เป็นตัวตั้ง ยึดหลักผลประโยชน์ของปวงชน การมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ตลอดจนภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการพึ่งตนเองจนเป็นที่ประจักษ์แก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งในประเทศและนานาชาติ โดยเฉพาะในด้านดิน น้ำ ป่าไม้ และสิ่งแวดล้อม ดังเห็นได้จากทรงพระราชทานพระราชดำริให้ส่วนราชการต่าง ๆ ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่า ซึ่งทุกโครงการล้วนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ “ความอยู่ดีกินดีและความผาสุก” ของประชาชนทั้งสิ้น จนถึงปัจจุบันมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้ทรงพระราชทานไว้มากกว่า ๔,๗๔๑ โครงการ

แม้พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชจะทรงเสด็จสวรรคตแล้ว แต่ “พระราชดำริ” คือแนวคิดและปรัชญา “พระราชดำรัส” คือคำสั่งสอน ตักเตือน ให้สติ “พระราชกรณียกิจ” คือ หลักการทรงงานและ “พระราชจริยวัตร” ของพระองค์ คือ การประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่พวงพสกนิกรชาวไทย ซึ่งจะยังคงอยู่คู่แผ่นดินไทยตลอดไป ซึ่ง “ศาสตร์พระราชา” เหล่านี้ สามารถน้อมนำไปประยุกต์ใช้ได้ในทุกระดับ ตั้งแต่การประกอบกิจวัตรประจำวัน และสัมผัสชีพของแต่ละ “บุคคล” ไปจนถึงการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อสร้างและพัฒนาประเทศให้ยั่งยืน และพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธานแน่วแน่ ในการน้อมนำพระราชกรณียกิจของพระราชบิดา และพระราชมารดา ทั้งด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ สวัสดิการสังคม การเกษตร สาธารณสุข การส่งเสริมอาชีพ และสิ่งแวดล้อมไปดำเนินตามรอยพระยุคลบาทของทั้งสองพระองค์ เพื่อเป็นการสืบสาน รักษา และขยายผลต่อยอดในสิ่งที่พระราชชนกและพระราชมารดา ได้ทรงวางแนวทางไว้ เพื่อให้ราษฎรของพระองค์ดำรงชีวิตด้วยความยั่งยืน ร่มเย็น และเป็นสุขสืบไป

/กรมป่าไม้...

กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่สนองงานพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มาอย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่โครงการพระราชดำริ ให้เกิดความสุขของระบบนิเวศ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้จัดทำ “โครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานงานพระราชดำริ” ขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ได้น้อมนำ ขยายผล และเผยแพร่ แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสามารถถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืนตลอดไป

รายละเอียดกิจกรรม

๑. งบประมาณ	๕๒,๒๐๐,๐๐๐	บาท
- งบดำเนินงาน	๕๒,๒๐๐,๐๐๐	บาท

๒. สถานที่/พื้นที่ ดำเนินการ

- ส่วนกลาง สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ กรมป่าไม้
- ส่วนภูมิภาค ๑) สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่ ๑ - ๑๓
และสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้สาขา ๑๐ สาขา
๒) โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน ๑๒๑ โครงการ

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อให้เจ้าหน้าที่ตามโครงการได้น้อมนำ ขยายผล และเผยแพร่แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และสามารถถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ได้
- ๓.๒ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน
- ๓.๓ เพื่อให้เกิดการจ้างงานและประชาชนในพื้นที่ให้มีรายได้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๔ เป้าหมาย/ตัวชี้วัด

เป้าหมาย/ตัวชี้วัด	หน่วยนับ	ปี ๒๕๖๓	ปี ๒๕๖๔	ปี ๒๕๖๕	ปี ๒๕๖๖	ปี ๒๕๖๗
เกิดการจ้างงานเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ	อัตรา	๐	๒๙๐			
งบประมาณ	บาท	๐	๕๒,๒๐๐,๐๐๐			

๕. แผนการปฏิบัติงาน

กิจกรรมที่ปฏิบัติ	หน่วยนับ	แผนการปฏิบัติงาน												
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	รวม
ตัวชี้วัด : เกิดการจ้างงานเพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ	อัตรา	←											→	๒๙๐
จ้างเหมาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	อัตรา	←											→	๒๙๐

๖. แผนการใช้จ่ายเงิน

[illegible]

๗. การจัดสรรงบประมาณ

หน่วยปฏิบัติ

๑) ปฏิบัติงานในพื้นที่ส่วนกลาง วงเงิน ๑,๐๘๐,๐๐๐ บาท

๒) ปฏิบัติงานในพื้นที่ภูมิภาค	วงเงิน	๕๑,๑๒๐,๐๐๐	บาท
-------------------------------	--------	------------	-----

หน่วยเบิกจ่าย

๑) หน่วยเบิกจ่ายส่วนกลาง	วงเงิน	๑๕,๑๒๐,๐๐๐	บาท
--------------------------	--------	------------	-----

๒) หน่วยเบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	วงเงิน	๓๗,๐๘๐,๐๐๐	บาท
-----------------------------	--------	------------	-----

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑) ประชาชนในพื้นที่ได้ประจักษ์และน้อมนำแนวพระราชดำริมาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

๒) ประชาชนในพื้นที่เกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน

๓) เกิดการการกระตุ้นเศรษฐกิจและมีจ้างงานเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้

แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙
โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน
กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔
หน่วยปฏิบัติ จำนวน ๑๔๕ แห่ง การจ้างงานจำนวน ๒๙๐ อัตรา ระยะเวลาดำเนินการ ๑๒ เดือน
สำนักโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ กรมป่าไม้

หน่วยปฏิบัติ	กิจกรรมจ้างเหมาบริการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	
	จำนวนการจ้างงาน (อัตรา)	งบประมาณ (บาท)
รวมทั้งสิ้น	290	52,200,000
เบิกจ่ายส่วนกลาง	84	15,120,000
สำนักโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ จำนวน 30 หน่วยงาน	6	1,080,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่	5	900,000
ศูนย์ส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่	2	360,000
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสร้างป่าสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดเชียงใหม่	2	360,000
โครงการเกษตรวิชญา โครงการตามพระราชดำริของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร จังหวัดเชียงใหม่	3	540,000
โครงการพัฒนาป่าไม้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2	360,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	4	720,000
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสร้างป่าสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2	360,000
โครงการพัฒนาสวนสาธารณะ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	2	360,000
โครงการศูนย์ภูฟ้าพัฒนา	2	360,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดน่าน	4	720,000
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสร้างป่าสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดน่าน	2	360,000
โครงการอนุรักษ์ระบบนิเวศป่าไม้ห้วยลู่ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	2	360,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดตาก	4	720,000
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสร้างป่าสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	2	360,000
โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก	5	900,000
ศูนย์ส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบูรณ์	2	360,000
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสร้างป่าสร้างรายได้ตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดเลย	2	360,000
ศูนย์ส่งเสริมการใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร	2	360,000
โครงการพัฒนาป่าไม้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2	360,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดยโสธร	4	720,000
โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณหนองอีจานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดยโสธร	2	360,000
โครงการพัฒนาป่าไม้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2	360,000
โครงการพัฒนาป่าไม้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2	360,000
โครงการอุทยานธรรมชาติวิทยายานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี (ด้านทรัพยากรป่าไม้)	1	180,000
ศูนย์จัดการพื้นที่สีเขียวเชิงนิเวศนครเขื่อนขันธ์	4	720,000
โครงการพัฒนาป่าไม้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2	360,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	4	720,000
ศูนย์เรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามแนวพระราชดำริ จังหวัดสงขลา	4	720,000
โครงการพัฒนาป่าไม้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทอสงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	2	360,000
เบิกจ่ายส่วนภูมิภาค	206	37,080,000
1 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 (เชียงใหม่) จำนวน 10 หน่วยงาน	39	7,020,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	30	5,400,000
- ฝ่ายโครงการพระราชดำริ	3	540,000
- โครงการพัฒนาป่าไม้โครงการหลวง จำนวน 27 แห่งๆ ละ 1 อัตรา	27	4,860,000
จังหวัดเชียงใหม่	8	1,440,000
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่ลอบ อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	1	180,000

หน่วยปฏิบัติ	กิจกรรมจ้างเหมาบริการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	
	จำนวนการจ้างงาน (อัตรา)	งบประมาณ (บาท)
โครงการพัฒนาพื้นที่อำเภอคอตายคำอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอตายคำ จังหวัดเชียงใหม่	1	180,000
โครงการพัฒนาลุ่มน้ำแม่งอนตามแนวพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	1	180,000
โครงการพัฒนาเบ็ดเสร็จลุ่มน้ำสาขาแม่ปิงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
โครงการอนุรักษ์ต้นรักและการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการใช้ประโยชน์จากยางรักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่	1	180,000
โครงการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป้อมก้อย อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	1	180,000
โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอคอตายสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่	1	180,000
โครงการฟื้นฟูระบบนิเวศและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรพื้นที่อำเภอแม่แจ่มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่	1	180,000
จังหวัดลำพูน	1	180,000
โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
2 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 1 สาขาแม่ฮ่องสอน จำนวน 4 หน่วยงาน	7	1,260,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	4	720,000
- ฝ่ายโครงการพระราชดำริ	2	360,000
- โครงการพัฒนาป่าไม้โครงการหลวง จำนวน 2 แห่งๆ ละ 1 อัตรา	2	360,000
จังหวัดแม่ฮ่องสอน	3	540,000
โครงการธนาคารอาหารชุมชนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	1	180,000
โครงการธนาคารพินอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	1	180,000
โครงการอนุรักษ์แหล่งพันธุกรรมไม้สักและพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎรบริเวณป่าลุ่มน้ำของ-ลุ่มน้ำปายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	1	180,000
3 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 2 (เชียงราย) จำนวน 5 หน่วยงาน	13	2,340,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	9	1,620,000
- ฝ่ายโครงการพระราชดำริ	2	360,000
- โครงการพัฒนาป่าไม้โครงการหลวง จำนวน 7 แห่งๆ ละ 1 อัตรา	7	1,260,000
จังหวัดเชียงราย	4	720,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำบ้านห้วยกุ่มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
โครงการป่าต้นน้ำห้วยเอี้ยงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลคอตายลัน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่บ้านฟ้าไทยงามอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ลุ่มน้ำบ้านจะนูอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย	1	180,000
4 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 (ลำปาง) จำนวน 7 หน่วยงาน	8	1,440,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดอุตรดิตถ์	5	900,000
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เกิดอุทกภัยและดินถล่ม พื้นที่ 1 (ลุ่มน้ำลี้) จังหวัดอุตรดิตถ์	1	180,000
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เกิดอุทกภัยและดินถล่ม พื้นที่ 2 (ลุ่มน้ำแม่เฉย) จังหวัดอุตรดิตถ์	1	180,000
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เกิดอุทกภัยและดินถล่ม พื้นที่ 3 (ลุ่มน้ำห้วยขุนฝาง) จังหวัดอุตรดิตถ์	1	180,000
โครงการฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่เกิดอุทกภัยและดินถล่ม พื้นที่ 4 (ลุ่มน้ำห้วยปู่เจ้า) จังหวัดอุตรดิตถ์	1	180,000
โครงการปลูกป่าเพื่อฟื้นฟูและพัฒนาระบบนิเวศป่าไม้จากเหตุการณ์อุทกภัยและดินถล่มในพื้นที่บ้านต้นขนุน ตำบลน้ำไผ่ อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์	1	180,000
จังหวัดลำปาง	1	180,000
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมและส่งเสริมพัฒนาไม้รักใหญ่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
5 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 3 สาขาแพร่ จำนวน 5 หน่วยงาน	6	1,080,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดแพร่	2	360,000
โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านห้วยตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดแพร่	1	180,000
โครงการฟื้นฟูและพัฒนาป่าไม้บ้านแม่แม่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดแพร่	1	180,000
จังหวัดน่าน	2	360,000
โครงการพัฒนาป่าไม้และสิ่งแวดล้อมบ้านสบปิ่นตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	1	180,000
โครงการปิดทองหลังพระสืบสานแนวพระราชดำริ (ด้านป่าไม้) จังหวัดน่าน	1	180,000

หน่วยปฏิบัติ	กิจกรรมจ้างเหมาบริการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	
	จำนวนการจ้างงาน (อัตรา)	งบประมาณ (บาท)
6 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 (ตาก) จำนวน 8 หน่วยงาน	12	2,160,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	5	900,000
- ฝ่ายโครงการพระราชดำริ	2	360,000
- โครงการพัฒนาป่าไม้โครงการหลวง จำนวน 1 แห่ง 3 อัตรา	3	540,000
จังหวัดตาก	7	1,260,000
โครงการพัฒนาป่าไม้บ้านลานเต็งตามแนวพระราชดำริ จังหวัดตาก	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้บ้านแม่อมะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้บ้านแม่ละนา อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้บ้านเลโพน อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้บ้านแพะ อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้บ้านกามาผาใต้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้บ้านแม่หวล อันเนื่องมาจากพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดตาก	1	180,000
7 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 สาขาพิษณุโลก จำนวน 13 หน่วยงาน	14	2,520,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดพิษณุโลก	6	1,080,000
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ส่วนที่ 1)	1	180,000
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ส่วนที่ 2)	1	180,000
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ส่วนที่ 3)	1	180,000
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ส่วนที่ 4)	1	180,000
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ส่วนที่ 5)	1	180,000
โครงการเขื่อนแควน้อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (ส่วนที่ 6)	1	180,000
จังหวัดเพชรบูรณ์	6	1,080,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 1 (ลุ่มน้ำห้วยน้ำก่อ) จังหวัดเพชรบูรณ์	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 2 (ลุ่มน้ำห้วยใหญ่) จังหวัดเพชรบูรณ์	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 3 (ลุ่มน้ำห้วยป่าเลา) จังหวัดเพชรบูรณ์	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 4 (ลุ่มน้ำห้วยนา) จังหวัดเพชรบูรณ์	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 5 (ลุ่มน้ำคลองล่าง) จังหวัดเพชรบูรณ์	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำป่าสักอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 6 (ลุ่มน้ำห้วยเล้ง) จังหวัดเพชรบูรณ์	1	180,000
8 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 4 สาขานครสวรรค์ จำนวน 2 หน่วยงาน	3	540,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดอุทัยธานี	1	180,000
โครงการพื้นที่ต้นแบบบูรณาการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ตำบลแก่งมะกรูด อำเภอบ้านไร่ จังหวัดอุทัยธานี ตามแนวพระราชดำริ	1	180,000
9 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 5 (สระบุรี) จำนวน 5 หน่วยงาน	6	1,080,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1	180,000
โครงการพระบรมราชานุสาวรีย์พระนเรศวรมหาราชและโครงการสมเด็จพระศรีสุริเยทัย	1	180,000
จังหวัดอ่างทอง	1	180,000
โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ด้านป่าไม้) จังหวัดอ่างทอง	1	180,000
จังหวัดลพบุรี	2	360,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าเขาซับแก่งไก่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี	1	180,000

หน่วยปฏิบัติ	กิจกรรมจ้างเหมาบริการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	
	จำนวนการจ้างงาน (อัตรา)	งบประมาณ (บาท)
โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลพบุรี	1	180,000
10 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 (อุตรธานี) จำนวน 4 หน่วยงาน	6	1,080,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดอุตรธานี	1	180,000
โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าไม้บริเวณสระเก็บน้ำทับกุงของสำนักสงฆ์ถ้ำเพ็ญอินทร์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอหนองแสง จังหวัดอุตรธานี	1	180,000
จังหวัดบึงกาฬ	1	180,000
โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	1	180,000
จังหวัดเลย	2	360,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าไม้ ตำบลเหล้ากอhek อำเภอนาแห้ว จังหวัดเลย ส่วนที่ 1	2	360,000
11 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 6 สาขานครพนม จำนวน 7 หน่วยงาน	8	1,440,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดนครพนม	1	180,000
โครงการฟาร์มตัวอย่างป้าอาหารชุมชนบ้านโคกสว่าง อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม	1	180,000
จังหวัดสกลนคร	3	540,000
โครงการป่าชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดสกลนคร	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ป่าในโรงเรียนท่านผู้หญิงจันทิมาพึงบารมีอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอกุพาน จังหวัดสกลนคร	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในโรงเรียนบ้านม่วงพิทยาคมอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร	1	180,000
จังหวัดมุกดาหาร	2	360,000
โครงการฟาร์มตัวอย่างบ้านดอนม่วงพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าไม้บ้านห้วยตาเปอะและพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร	1	180,000
12 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 (ขอนแก่น) จำนวน 2 หน่วยงาน	3	540,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดร้อยเอ็ด	1	180,000
โครงการฟื้นฟูป่าหนองหม้อดแอ่นอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด	1	180,000
13 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 สาขาอุบลราชธานี จำนวน 3 หน่วยงาน	5	900,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดอุบลราชธานี	1	180,000
โครงการศูนย์ศิลปาชีพบ้านยางน้อย อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี	1	180,000
จังหวัดศรีสะเกษ	2	360,000
โครงการศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์	2	360,000
14 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 8 (นครราชสีมา) จำนวน 4 หน่วยงาน	7	1,260,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดสุรินทร์	5	900,000
โครงการศูนย์เรียนรู้การพัฒนาทางด้านป่าไม้ทำสว่างอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
โครงการอนุรักษ์พื้นที่ป่าไม้ต้นแบบตามแนวชายแดนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (วัดเขาสาลาอตุลฐนะจาโร) จังหวัดสุรินทร์	2	360,000
โครงการสวนป่าห้วยแก้วอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสุรินทร์	2	360,000
15 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 (ชลบุรี) จำนวน 5 หน่วยงาน	16	2,880,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	3	540,000
จังหวัดชลบุรี	9	1,620,000
โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) จังหวัดชลบุรี	2	360,000
ศูนย์ประสานงานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กลุ่มภาคตะวันออก ที่ 1	7	1,260,000
จังหวัดระยอง	2	360,000
โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) จังหวัดระยอง	2	360,000
จังหวัดจันทบุรี	2	360,000
โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) จังหวัดจันทบุรี	2	360,000
16 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 9 สาขาปราจีนบุรี จำนวน 9 หน่วยงาน	19	3,420,000

หน่วยปฏิบัติ	กิจกรรมจ้างเหมาบริการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	
	จำนวนการจ้างงาน (อัตรา)	งบประมาณ (บาท)
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	3	540,000
จังหวัดปราจีนบุรี	4	720,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 1 จังหวัดปราจีนบุรี	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 2 จังหวัดปราจีนบุรี	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 3 จังหวัดปราจีนบุรี	1	180,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ห้วยโสมงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พื้นที่ 4 จังหวัดปราจีนบุรี	1	180,000
จังหวัดสระแก้ว	3	540,000
โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) จังหวัดสระแก้ว	2	360,000
โครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณเหนือสระเก็บน้ำคลองทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว	1	180,000
จังหวัดฉะเชิงเทรา	9	1,620,000
โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่รอยต่อ 5 จังหวัด (ภาคตะวันออก) จังหวัดฉะเชิงเทรา	2	360,000
ศูนย์ประสานงานอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้กลุ่มป่าภาคตะวันออก ที่ 2	7	1,260,000
17 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 10 (ราชบุรี) จำนวน 3 หน่วยงาน	4	720,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดกาญจนบุรี	2	360,000
โครงการห้วยองคตอันเนื่องมาจากพระราชดำริ	1	180,000
โครงการปลูกฟื้นฟูสภาพป่าในบริเวณวัดหิรัญสุคนธราม จังหวัดกาญจนบุรี	1	180,000
18 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 10 สาขาเพชรบุรี จำนวน 3 หน่วยงาน	4	720,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	2	360,000
โครงการฟื้นฟูสภาพป่าเหนืออ่างเก็บน้ำหุบหาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	1	180,000
โครงการพัฒนาป่าชุมชนบ้านหนองกลางดง วัดเขาถ้ำ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	1	180,000
19 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 11 (สุราษฎร์ธานี) จำนวน 1 หน่วยงาน	2	360,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
20 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 (นครศรีธรรมราช) จำนวน 3 หน่วยงาน	6	1,080,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดนครศรีธรรมราช	2	360,000
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาป่าไม้พื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช	2	360,000
จังหวัดพัทลุง	2	360,000
โครงการหมู่บ้านรักษ่าป่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสี่เขียว) จังหวัดพัทลุง	2	360,000
21 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 12 สาขากระบี่ จำนวน 3 หน่วยงาน	4	720,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดพังงา	2	360,000
โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านทุ่งรัก	1	180,000
โครงการปกป้องดูแลอนุรักษ์ป่าเทือกเขากระท๊วอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดพังงา	1	180,000
22 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 (สงขลา) จำนวน 3 หน่วยงาน	5	900,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดสงขลา	2	360,000
โครงการหมู่บ้านรักษ่าป่าลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (หมู่บ้านสี่เขียว) จังหวัดสงขลา	2	360,000
จังหวัดปัตตานี	1	180,000
โครงการฟาร์มตัวอย่างตามพระราชดำริ จังหวัดปัตตานี	1	180,000
23 สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 สาขานราธิวาส จำนวน 6 หน่วยงาน	9	1,620,000
ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ ฝ่ายโครงการพระราชดำริและกิจกรรมพิเศษ	2	360,000
จังหวัดนราธิวาส	1	180,000
โครงการหมู่บ้านจุฬารักษ์พัฒนา 12 จังหวัดนราธิวาส	1	180,000
จังหวัดยะลา	6	1,080,000

หน่วยปฏิบัติ	กิจกรรมจ้างเหมาบริการเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ	
	จำนวนการจ้างงาน (อัตรา)	งบประมาณ (บาท)
โครงการจุฬารณีพัฒนา 7 จังหวัดยะลา	1	180,000
โครงการหมู่บ้านจุฬารณีพัฒนา 9 จังหวัดยะลา	1	180,000
โครงการส่งเสริมและพัฒนาพันธุ์ไม้ป่าดิบชื้นเป็นพืชเศรษฐกิจ จังหวัดยะลา	1	180,000
โครงการพัฒนาศักยภาพและศึกษาระบบชาติป่าเบงกอล อำเภอเบตง จังหวัดยะลา	3	540,000

หมายเหตุ : ๑. หน่วยปฏิบัติ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๑๔๕ แห่ง แยกเป็น

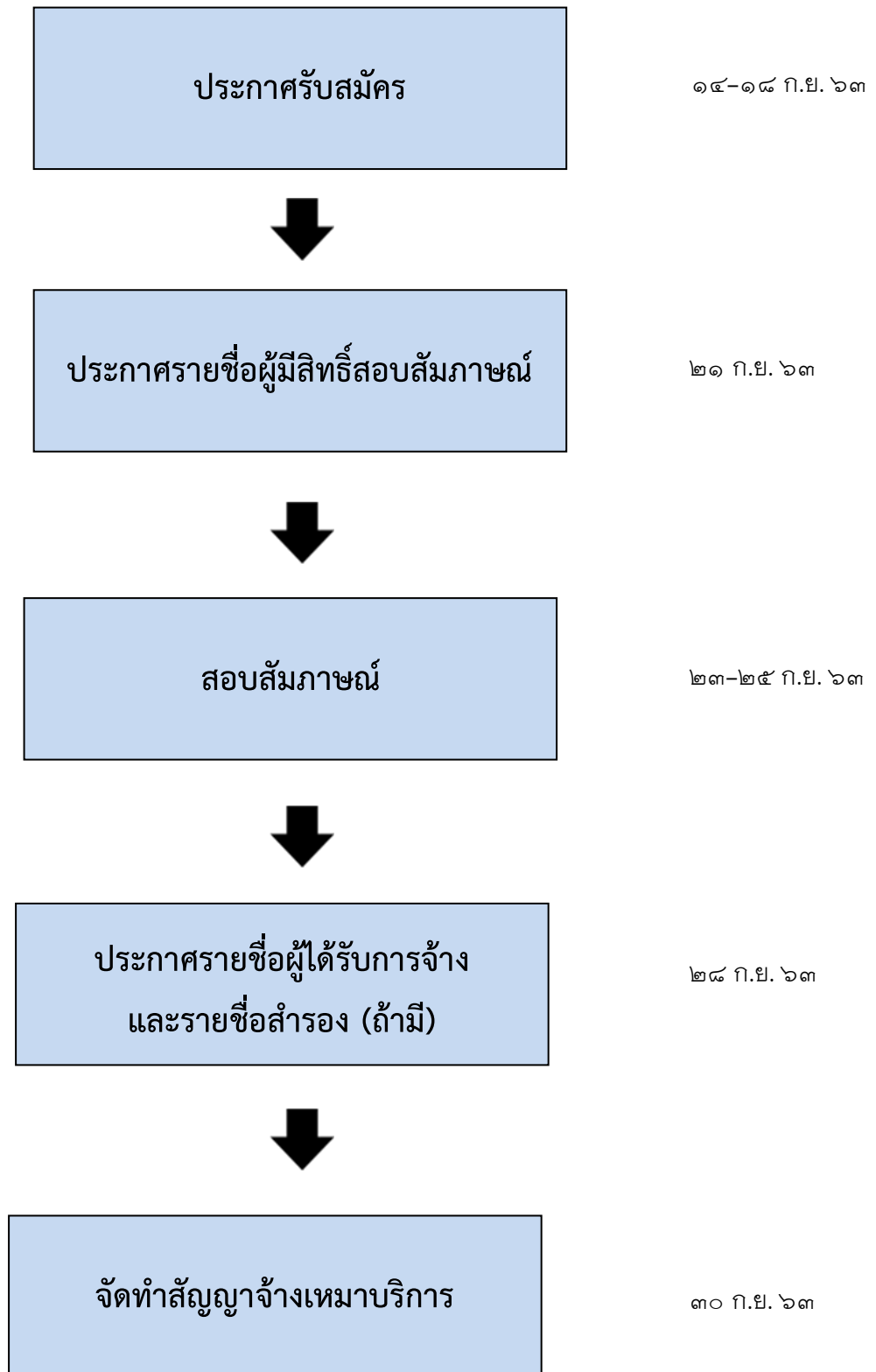
๑.๑ สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ ๑ แห่ง

๑.๒ ฝ่ายโครงการพระราชดำริ ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ ๑ - ๑๓ และสาขาทุกสาขา ๒๓ แห่ง

๑.๓ โครงการพระราชดำริและโครงการพิเศษ ๑๒๑ แห่ง

๒. ฝ่ายโครงการพระราชดำริ ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ เป็นหน่วยงานดำเนินการจ้าง จบท. ส่งเสริมและสืบสานฯ จำนวน ๑ อัตรา ให้โครงการพัฒนาโครงการหลวงในพื้นที่รับผิดชอบแต่ละแห่ง จำนวน ๓๗ แห่ง (ยกเว้นโครงการหลวงเลอตอ ๓ อัตรา)

ขั้นตอนการสรรหาเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานงานพระราชดำริ



หมายเหตุ : ระยะเวลาดำเนินการสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละหน่วยปฏิบัติ

คุณสมบัติของผู้รับจ้างเหมาบริการ
งานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
โครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

คุณสมบัติของผู้รับจ้าง

- ๑) เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
- ๒) เป็นผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันสุดท้ายของวันรับสมัคร
- ๓) วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่จำกัดสาขา
- ๔) เป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่ตั้งของหน่วยงานที่จะปฏิบัติงาน ยกเว้นหน่วยงานที่ตั้งอยู่

กรุงเทพมหานคร

- ๕) เป็นผู้ได้รับผลกระทบด้านรายได้จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - ๒๐๑๙ (covid ๑๙)
- ๖) ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างการได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ/มาตรการต่างๆ ของภาครัฐ
- ๗) ไม่เป็นผู้เสพสิ่งเสพติด ของมึนเมา หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท
- ๘) ไม่เป็นผู้ที่มีโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรง และเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ก.พ. กำหนด
- ๙) มีความรู้เบื้องต้นทางคอมพิวเตอร์ และสามารถใช้โปรแกรม Microsoft Office ได้

ขอบเขตงานจ้างเหมาบริการ
โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน
กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ขอบเขตงานจ้าง

๑. ปฏิบัติงานน้อมนำ ขยายผล และเผยแพร่แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อประชาชนเหล่านั้นเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๑.๑ ศึกษาหาความรู้แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

๑.๒ สามารถถ่ายทอดความรู้แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ไปสู่ประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกรมป่าไม้ โดยกำหนดเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

๑) ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน

๒) ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน (กิจกรรมครูป่าไม้)

๑.๓ ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงาน ฯ

๑.๔ จัดทำข้อมูลการปฏิบัติงานและรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑.๕ จัดทำเอกสารส่วนบุคคลการน้อมนำแนวพระราชดำริที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตได้

ต่อไปในอนาคต จำนวน ๑ เล่ม

๒. ผู้รับจ้างต้องทำงานที่จ้าง ณท้องที่
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ขั้นตอนการปฏิบัติงานจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

1. จัดทำสัญญาจ้างเหมาบริการ (ตามระเบียบพัสดุฯ โดยไม่ต้องบันทึกในระบบ e - GP)

2. จัดทำบัตรประจำตัวเพื่อให้ผู้ที่ได้รับการจ้างงานใช้แสดงตน
ในขณะที่ปฏิบัติงานตามสัญญาจ้าง

3. ชี้แจง ฝึกอบรม และทำความเข้าใจขอบเขตการดำเนินงาน ขั้นตอนการปฏิบัติงานและ
รูปแบบการรายงานผลการปฏิบัติงาน ให้ผู้ที่ได้รับการจ้างงานรับทราบ
และเข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนการเริ่มปฏิบัติงาน

4. ให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงานแก่ผู้ที่ได้รับการจ้างงานระหว่างการปฏิบัติงานตลอด
ระยะเวลาปฏิบัติงาน

5. ตรวจรับงานและเบิกจ่ายงบประมาณค่าจ้างให้แก่ผู้ที่ได้รับจ้างงาน
ตามระยะเวลาในสัญญาจ้าง

6. โอนเงินค่าจ้างผ่านระบบเข้าบัญชีผู้ที่ได้รับการจ้างโดยตรงทุกเดือน

7. รายงานผลความก้าวหน้าและสรุปผลการดำเนิน

การรายงานผลการปฏิบัติงานจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำทุกเดือน
ตามแบบฟอร์มที่กำหนด



2. หัวหน้าหน่วยงานผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน ตรวจสอบและรับรองผลการปฏิบัติงาน
ทุกเดือน



3. หัวหน้าหน่วยงานผู้ควบคุมการปฏิบัติงาน สรุปผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม
และสืบสานพระราชดำริแต่ละราย ส่งให้หน่วยงานต้นสังกัด เมื่อสิ้นปีงบประมาณ



4. สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้พื้นที่ จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงาน
กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
ส่งให้สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ หลักการทรงงาน และแนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

สำนักโครงการพระราชดำริและกิจการพิเศษ
กรมป่าไม้
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตลอดระยะเวลาที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงครองสิริราชสมบัติกว่า ๗๐ ปี ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนประชาชนชาวไทยทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ และได้ทรงพระราชทานแนวพระราชดำรินานัปการให้ส่วนราชการต่างๆ เพื่อนำไปช่วยเหลือประชาชนทุกหมู่เหล่า ซึ่งทุกโครงการล้วนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ “ความอยู่ดีกินดีและความผาสุก” ของประชาชนทั้งสิ้น ทรงเน้น “การพัฒนาคน” เป็นตัวตั้ง ยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวม การมีส่วนร่วมของประชาชน การพึ่งพาตนเอง ตลอดจนการพัฒนาที่สอดคล้องตามภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ จนเป็นที่ประจักษ์แก่อาณาประชาราษฎร์ทั้งในประเทศและนานาชาติ โดยเฉพาะแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ดิน และน้ำ ที่ทรงมุ่งรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสมดุลของระบบนิเวศเพื่อให้ “คน” และ “ธรรมชาติ” อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยและเอื้อประโยชน์ต่อกันได้อย่างยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชปณิธานและพระราชหฤทัยอันแน่วแน่ในการทรงงานเพื่อจะสืบสาน รักษา และต่อยอดโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และแนวพระราชดำริต่าง ๆ ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ดังสะท้อนได้จากพระปฐมบรมราชโองการที่ทรงพระราชทานแก่ปวงพสกนิกรชาวไทย ความว่า “เราจะสืบสาน รักษา และต่อยอด และครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งอาณาราษฎรตลอดไป”

กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ได้ดำเนินงานเพื่อสนองงานพระราชดำริ โดยน้อมนำแนวพระราชดำริดังกล่าวเพื่อมุ่งหวังการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลของระบบนิเวศ ภายใต้แผนงานบูรณาการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน พัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน สอดคล้องเป็นไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๑. โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เผยแพร่ทางเว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร., ๒๕๕๒) ระบุว่า

ประวัติความเป็นมา

พระมหากษัตริย์คุณที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้พระราชทานแก่ปวงราษฎรไทยทั้งหลายในระยะต้นแห่งการเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยสิริราชสมบัตินั้น เป็นพระราชดำริด้านการแพทย์และงานสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในระยะต้นรัชกาลนั้นกิจการด้านการแพทย์ของไทยยังไม่เจริญก้าวหน้าเท่าที่ควร และการบริการสาธารณสุขในชนบทยังมิได้แพร่หลาย เฉกเช่นปัจจุบัน พระราชกรณียกิจช่วงแรกเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ - ๒๕๐๕ จะเป็นการช่วยเหลือบรรเทาปัญหาเฉพาะหน้า ไม่มีลักษณะเป็นโครงการเต็มรูปแบบอย่างปัจจุบัน เช่น เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ วัณโรคมีอุบัติการณ์สูงและยังไม่หมดไปจากประเทศไทย ปีหนึ่งๆ มีผู้เสียชีวิตด้วยโรคนี้เป็นจำนวนไม่น้อย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยมีพระราชปรารภกับหลวงพยุงเวชศาสตร์ อธิบดีกรมสาธารณสุข เมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๔๙๓ ความว่า “...คุณหลวง วัณโรค สมัยนี้มีรักษากันได้เด็ดขาดหรือยัง ยาอะไรขาด ถ้าต้องการฉันจะหาให้อีก ฉันอยากเห็นกิจการแพทย์ของเมืองไทยเจริญมาก ๆ...”

/จากนั้น...

จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพระราชทรัพย์ จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้สร้างอาคาร “มหิตลวงศานุสรณ์” ในบริเวณสถานเสาวภา สำหรับใช้ในกิจการทางด้านวิทยาศาสตร์และ ผลิตวัคซีน ปี ซี จี ซึ่งผู้คนยุคนั้นกำลังประสบปัญหาจากวัณโรคอย่างร้ายแรง ทรงริเริ่มสร้างภาพยนตร์ขึ้น ที่รู้จักกันในนามว่า “ภาพยนตร์ส่วนพระองค์” จัดฉายเพื่อหารายได้จากผู้บริจาค โดยเสด็จพระราชกุศลนำมาช่วยเหลือพสกนิกรด้านต่างๆ เช่น สร้างตึกวชิราลงกรณ์สภากาชาดไทย และอาคารทางการแพทย์ โรงพยาบาลภูมิพล เป็นต้น นอกจากนี้ได้ทรงพระราชทานพระราชดำริให้มีการศึกษาวิจัยและสนับสนุนในการค้นคว้าทางการแพทย์หลายประการ โดยเฉพาะการสร้างเครื่องกลั่นน้ำเกลือใช้เอง จนมีคุณภาพทัดเทียมกับต่างประเทศ และเป็นที่ยอมรับกันจนถึงปัจจุบันนี้

ด้วยความห่วงใยในทุกข์สุขของอาณาประชาราษฎร์ นับแต่ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลยสิริราชสมบัติเป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมเยียนประชาชนตามพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทยากจน อยู่ในภูมิภาคต่างๆ มากกว่าประทับอยู่ในพระราชวังที่กรุงเทพฯ เพื่อทรงค้นหาข้อมูลที่แท้จริงจากประชาชน เจ้าหน้าที่ของรัฐประจำพื้นที่ และทรงสังเกตการณ์ สำนวณสภาพทางภูมิศาสตร์ไปพร้อม ๆ กันด้วย ทั้งนี้เพื่อทรงรวบรวมข้อมูลไว้เป็นแนวทางที่จะพระราชทานพระราชดำริในการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริต่อไป

พระราชดำริเริ่มแรกอันเป็นโครงการช่วยเหลือประชาชนเริ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้กรมประมงนำพันธุ์ปลาหมอเทศจากป็นัง ซึ่งได้รับจากผู้เชี่ยวชาญด้านการประมงขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ เข้าไปเลี้ยงในสระน้ำพระที่นั่งอัมพรสถาน และเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานพันธุ์ปลาหมอเทศนี้แก่กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั่วประเทศ นำไปเลี้ยงเผยแพร่ขยายพันธุ์แก่ราษฎรในหมู่บ้านของตน เพื่อจักได้มีอาหารโปรตีนเพิ่มขึ้น

โครงการพระราชดำรินี้ นับว่าเป็นโครงการพัฒนาชนบทโครงการแรกเกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๕ โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานรถบลูโดเซอร์ ให้หน่วยตำรวจตระเวนชายแดนค่ายนเรศวรไปสร้างถนนเข้าไปยังบ้านห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ (ปัจจุบันคือ ตำบลทับใต้) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ราษฎรสามารถสัญจรไปมาและนำผลผลิตออกมาจำหน่ายยังชุมชนภายนอกได้สะดวกขึ้น จากนั้นในปี พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้พระราชทานพระราชดำริให้สร้างอ่างเก็บน้ำเขาเต่า อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อบรรเทาความแห้งแล้งและความเดือดร้อนของราษฎรโดยสร้างเสร็จได้ใช้ประโยชน์ในปี พ.ศ. ๒๕๐๖ นับเป็นโครงการพระราชดำริทางด้านชลประทานแห่งแรกของพระองค์ จนถึงปัจจุบันมีโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ ได้ทรงพระราชทานไว้ในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านการเกษตร ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตราษฎร เป็นต้น มีจำนวนทั้งสิ้นมากกว่า ๔,๓๕๐ โครงการ

ลักษณะของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

โครงการพระราชดำรินี้ในระยะแรก ๆ นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะ คือ

๑. โครงการที่มีลักษณะศึกษา ค้นคว้า ทดลองเป็นการส่วนพระองค์ โครงการดังกล่าวนี้ เท่ากับเป็นการเตรียมพระองค์ในด้านข้อมูลและความรอบรู้ที่จะทรงนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและเผยแพร่แก่เกษตรกร

รวมทั้งเป็นการแสวงหาแนวทางการพัฒนาที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสภาพสังคมไทยและสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่นด้วย

๒. โครงการที่มีลักษณะเริ่มเข้าไปแก้ไขปัญหาลึกของเกษตรกร เนื่องจากเกษตรกรประสบปัญหาและอุปสรรคในการทำเกษตรกรรมมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งในขณะที่พระองค์ทรงมีโครงการทดลองและเรียนรู้ไปด้วยกัน จะทรงเริ่มก้าวเข้าสู่การดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหของเกษตรกรอย่างแท้จริง ระยะแรกโครงการยังจำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะบริเวณรอบๆ ที่ประทับในส่วนภูมิภาค รูปแบบของการพัฒนาแก้ปัญหา คือ การพัฒนาแบบผสมผสาน (integrated development) หลังจากนั้นโครงการในลักษณะนี้ค่อยๆ ขยายขอบเขตออกไปสู่สังคมเกษตรกรในพื้นที่ที่กว้างขึ้น

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริมีอยู่มากมายหลายสาขา หลายประเภท ในระยะแรกมีชื่อเรียกแตกต่างกันไป ดังนี้

๑. โครงการตามพระราชประสงค์ หมายถึง โครงการซึ่งทรงศึกษาทดลองปฏิบัติเป็นส่วนพระองค์ ทรงศึกษาหารือกับผู้เชี่ยวชาญในวงงาน ทรงแสวงหาวิธีการทดลองปฏิบัติ ทรงพัฒนาและส่งเสริมแก้ไขดัดแปลงวิธีการเป็นระยะเวลาหนึ่ง เพื่อดูแลผลผลิตทั้งในพระราชฐานและนอกพระราชฐาน ซึ่งต้องทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการดำเนินการทดลองจนกว่าจะเกิดผลดี ต่อมาเมื่อทรงแนพระราชทัยว่าโครงการนั้น ๆ ได้ผลดี เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง จึงโปรดเกล้าฯ ให้รัฐบาลเข้ามารับงานต่อภายหลัง

๒. โครงการหลวง หมายถึง โครงการที่พระองค์ทรงเจาะจงดำเนินการพัฒนาและบำรุงรักษาต้นน้ำลำธารในบริเวณป่าเขาในภาคเหนือ เพื่อบรรเทาอุทกภัยในที่ลุ่มตอนล่าง ด้วยเหตุผลที่พื้นที่เหล่านี้เป็นเขตแดนชาวไทยภูเขา จึงทรงมีโอกาสนำชาวเขาชาวดอยให้อยู่ดีกินดี ให้เลิกการปลูกฝิ่น เลิกการตัดไม้ทำลายป่า เลิกทำไร่เลื่อนลอย และเลิกการค้าไม้เถื่อน ของเถื่อน อาวุธยุทโธปกรณ์นอกกฎหมาย ทรงพัฒนาช่วยเหลือให้ปลูกพืชหมุนเวียนที่สร้างผลตอบแทนสูง ขายง่าย ปลูกข้าวไร่ และเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อบริโภค รวมคุณค่าผลผลิตแล้วให้ได้คุณค่าทดแทนการปลูกฝิ่น ทั้ง ๆ ที่งานของโครงการนี้กินเวลายาวนานกว่าจะเกิดผลได้ ต้องใช้เวลานานนับสิบปี การดำเนินงานจะยากลำบากสักเพียงใดมิได้ทรงทอดทิ้ง การพัฒนาค่อย ๆ ได้ผลดีขึ้น ชาวเขาชาวดอยจึงมีความจงรักภักดี เรียกพระองค์ว่า “พ่อหลวง” และเรียกสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ว่า “แม่หลวง” โครงการของทั้งสองพระองค์จึงเรียกว่า “โครงการหลวง”

๓. โครงการในพระบรมราชานุเคราะห์ หมายถึง โครงการที่พระองค์ได้พระราชทานข้อเสนอแนะและแนวทางพระราชดำริให้เอกชนไปดำเนินการ ด้วยกำลังเงิน กำลังปัญญา และกำลังแรงงาน พร้อมทั้งการติดตามผลงานให้ต่อเนื่องโดยภาคเอกชน เช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้านสหกรณ์เนินดินแดง อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งสโมสรโรตารีแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดและดำเนินงานตามพระราชดำริ โครงการพจนานุกรม โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เป็นต้น

๔. โครงการตามพระราชดำริ หมายถึง โครงการที่ทรงวางแผนพัฒนา ทรงเสนอแนะให้รัฐบาลร่วมดำเนินการตามแนวพระราชดำริ โดยพระองค์เสด็จฯ ร่วมทรงงานกับหน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีทั้งฝ่ายพลเรือน ตำรวจ ทหาร โครงการตามพระราชดำรินี้ในปัจจุบันเรียกว่า “โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” มีกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ปัจจุบันมีลักษณะที่เป็นโครงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่ดำเนินการเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาสั้น และระยะเวลายาวที่มากกว่า ๕ ปี ขณะเดียวกันก็มีลักษณะที่เป็นงานด้านวิชาการ เช่น โครงการเพื่อการศึกษาค้นคว้าทดลอง หรือโครงการที่มีลักษณะเป็นงานวิจัย เป็นต้น

ที่มาของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้มีที่มาแบ่งออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ได้พระราชทานพระราชดำริโดยตรง เช่น เมื่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวประทับอยู่ในพระตำหนัก แต่มีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น เช่น มีพายุ หรืออุทกภัย ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนอย่างหนัก ก็จะมีพระราชดำริให้เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องไปดำเนินการช่วยเหลือ

๒. เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่หน่วยงานได้กราบบังคมทูลรายงานและ/หรือขอพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยเรียบร้อยแล้ว และได้พระราชทานพระราชดำริให้กับคณะผู้ตามเสด็จ ฯ (องคมนตรี เจ้าหน้าที่กรม/กองที่เกี่ยวข้อง ผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่สำนักงาน กปร. ฯลฯ) ให้ดำเนินการโครงการต่าง ๆ มีขั้นตอนโดยสรุปดังนี้

- เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องซึ่งรับสนองพระราชดำริ จัดทำโครงการเสนอผู้บังคับบัญชาจนถึงปลัดกระทรวงเพื่อนำส่งสำนักงาน กปร.

- สำนักงาน กปร. ประสานงาน วิเคราะห์ ว่าสอดคล้องกับพระราชดำริ แล้วนำเสนอ กปร. เพื่อพิจารณาอนุมัติ

- ที่ประชุม กปร. หรือ ประธาน กปร. พิจารณาอนุมัติ

- สำนักงาน กปร. แจ้งหน่วยงาน และสำนักงบประมาณ เพื่อดำเนินการต่อไป

- หน่วยงานเหล่านั้นดำเนินการตามแผนงานโครงการ

- สำนักงาน กปร. ทำการติดตาม ประเมินผล จัดทำรายงานทูลเกล้า ฯ ถวาย และแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามพระราชดำริที่ได้ทรงพระราชทานไว้

๓. เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่เกิดจากการที่ราษฎรทูลเกล้า ฯ ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงศานุวงศ์ ขอพระราชทานความช่วยเหลือในเรื่องต่าง ๆ เช่น การขาดแคลนด้านสาธารณสุข แหล่งน้ำ การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ความต้องการอาชีพ เป็นต้น โดยการทูลเกล้า ฯ ถวายอย่างเป็นทางการผ่านสำนักราชเลขาธิการ หรือการทูลเกล้า ฯ ถวายในเวลาเสด็จพระราชดำเนินผ่านหรือเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมเยียนราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ ก็ได้ ซึ่งหลังจากทรงรับฎีกาแล้วมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

- เมื่อมีการถวายฎีกาเกี่ยวกับโครงการทางด้านการพัฒนา

- สำนักงาน กปร. จะทำหน้าที่ตรวจสอบข้อมูล หาข้อเท็จจริง เพื่อจัดทำรายละเอียดกราบบังคมทูล ฯ เพื่อขอพระราชทานพระราชวินิจฉัย

- หากทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้เป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ก็จะมีพระราชทานแนวพระราชดำริว่า ควรพัฒนาตรงนั้นอย่างไร จากนั้น สำนักงาน กปร. จะได้ดำเนินการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เข้าดำเนินการเช่นเดียวกับโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (๒๕๕๒)

พระราชดำริที่ได้ทรงพระราชทานให้ส่วนราชการต่างๆ ดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประชาชนทุกหมู่เหล่า ซึ่งทุกโครงการล้วนมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญคือ “ความอยู่ดีกินดีและความผาสุก” ของทั้งสิ้น ซึ่งสำนักงาน กปร. ได้แบ่งประเภทของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ออกเป็น ๘ ประเภท ดังนี้

- ๑) โครงการพัฒนาด้านแหล่งน้ำ
- ๒) โครงการพัฒนาด้านการเกษตร
- ๓) โครงการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม
- ๔) โครงการพัฒนาด้านการส่งเสริมอาชีพ
- ๕) โครงการพัฒนาด้านสาธารณสุข
- ๖) โครงการพัฒนาด้านคมนาคมและสื่อสาร
- ๗) โครงการพัฒนาด้านสวัสดิการสังคมและการศึกษา
- ๘) โครงการพัฒนาแบบบูรณาการ และโครงการพัฒนาด้านอื่น ๆ

๒. หลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ตลอดเวลากว่าหกทศวรรษแห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ที่ผ่านมา ทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนทั้งชาติ ด้วยพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะทรงเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์ เพื่อพสกนิกรชาวไทย สมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า **“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”** พระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติ นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยสิริราชสมบัติในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่พสกนิกรทั้งแผ่นดิน ให้ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงทุ่มเทพระวรกายตรากตรำและมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่พสกนิกร ไม่ว่าจะเชื้อชาติและศาสนาใด หรืออยู่ห่างไกลสักเพียงใด ก็มีทรงย่อท้อ ทรงเข้าไปช่วยเหลือราษฎรทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน หรือแม้กระทั่งการจราจร ก็ทรงคิดค้นแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแยบยล การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย และสามารถปฏิบัติได้จริง โดยทรงเน้น “การพัฒนาคน” เป็นตัวตั้ง และยึดหลักผลประโยชน์ของปวงชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน ตลอดจนภูมิสังคมที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และการพึ่งตนเอง โดยรู้จักประมาณตนและดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และ “ทำตามลำดับขั้น” อย่างบูรณาการ ซึ่งอาศัยความ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และการ “รู้ รัก สามัคคี” ของทุกฝ่าย ส่งผลให้ประชาชนและชุมชนในชนบทที่ได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดำเนินการได้อย่างประหยัด และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ดังสรุปเป็นหลักการทรงงานที่สำคัญ ๒๓ หลักการ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๕๑)

๑. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสาร แผนที่ สอบถามเจ้าหน้าที่ นักวิชาการและราษฎรในพื้นที่ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงตามความต้องการของประชาชน

๒. ระเบิดจากข้างใน ทรงมุ่งเน้นเรื่องการพัฒนาคน ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนา ให้มีสภาพพร้อมที่จะรับเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชน หมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

๓. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ทรงมองปัญหาในภาพรวม (macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็ก ๆ คือ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมีมองข้าม

๔. ทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควร ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และปฏิบัติได้แล้วจึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ เป็นต้น

๕. ภูมิสังคม คือนิสัยใจคอของคนเราจะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ ไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริง ๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง

๖. องค์กรรวม ทรงมีชีวิตคิดอย่างองค์กรรวม (holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ในการที่จะพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้นจะทรงมองเหตุการณ์ ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง เช่น “ทฤษฎีใหม่”

๗. ไม่ติดตำรา มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลมและรอมชอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

๘. ประหยัด เรียบง่าย และได้ประโยชน์สูงสุด ทรงใช้หลักในการแก้ไขปัญหด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง หาได้ในท้องถิ่น และประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นๆ มาแก้ไขปัญหา โดยไม่ต้องลงทุนสูง หรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนักดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้ขึ้นเอง ตามธรรมชาติ จะได้ประหยัดงบประมาณ...”

๙. ทำให้ง่าย (simplicity) ทำให้การคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาเป็นไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน ที่สำคัญคือสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยรวม ใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทาง ฉะนั้น คำว่า “ทำให้ง่าย” จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

๑๐. การมีส่วนร่วม ทรงเป็นนักประชาธิปไตย “ประชาธิปไตย” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชนหรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกัน แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดของประชาชน

๑๑. ประโยชน์ส่วนรวม การปฏิบัติพระราชกรณียกิจและการพระราชทานพระราชดำริในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...ใครต่อใครบอกว่าขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟังจนเบื่อ อาจจะรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมา ก็บอกว่าขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ ๆ อยู่เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้นมิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้...”

๑๒. บริการรวมที่จุดเดียว (one - stop services) ทรงเน้นในเรื่องการสร้างความรู้ รัก สามัคคี และการร่วมมือร่วมแรงใจกัน ด้วยการปรับลดช่องว่างระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่มีคนต่างคนต่างทำ และยึดติดกับการเป็นเจ้าของเป็นสำคัญ ให้แปรเปลี่ยนเป็นการร่วมมือกันแนวพระราชดำริในการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่มีอยู่ทั้ง ๖ ศูนย์ ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ นับเป็นรูปแบบใหม่ของการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทยอย่างแท้จริง

๑๓. ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ อาทิ การแก้ไขปัญหาลำโพงน้ำได้พระราชทานพระราชดำริ การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ

๑๔. ใช้ธรรมปราบอธรรม แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุง เปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติ ให้เข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การบำบัดน้ำเสียโดยใช้ผักตบชวาซึ่งมีตามธรรมชาติ ให้ดูดซับสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ การนำน้ำดีขับไล่ น้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดีตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ

๑๕. ปลูกป่าในใจคน พระราชดำรัสความตอนหนึ่งความว่า “...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

๑๖. ขาดทุนคือกำไร พระราชดำรัสความตอนหนึ่งความว่า “...ขาดทุน คือ กำไร (Our loss is our gain...) การเสีย คือ การได้ ประเทศก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...” “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไร คือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร

๑๗. การพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริส เพื่อแก้ไขปัญหในเบื้องต้น ด้วยการแก้ไขปัญหเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไปก็คือ การพัฒนาให้ประชาชนสามารถอยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและสามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า “...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ ก่อนอื่นเป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพาตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขึ้นต่อไป...”

๑๘. พออยู่พอกิน การพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรทั้งหลายประสบความสุขสมบูรณ์ในชีวิต ทรงพระราชทานความช่วยเหลือให้มีความอยู่ดีกินดี มีชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” ก่อน แล้วจึงขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด มาแล้วกว่า ๒๕ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยยึดหลักทางสายกลางพอเพียง พอประมาณด้วยเหตุผล มีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี สำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริตดำเนินชีวิตด้วยความอดทน มีสติปัญญารอบคอบ

๒๐. ความซื่อสัตย์ สุจริต และจริงใจต่อกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานพระราชดำรัสเรื่องความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอดมา เพราะเห็นว่า หากคนไทยทุกคนได้ร่วมมือกันช่วยชาติพัฒนาชาติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกันแล้ว ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ดังพระราชดำรัสความว่า “...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้มีความรู้มาก แต่ไม่มีความสุจริตไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

๒๑. ทำงานอย่างมีความสุข พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยมีพระราชดำรัสครั้งหนึ่งความว่า “...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

๒๒. ความเพียร : พระมหากษัตริย์ ทรงเริ่มทำโครงการต่าง ๆ ในระยะแรกที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็ได้ทรงท้อพระราชนุทัย ทรงอดทนและมุ่งมั่นดำเนินงานนั้น ๆ ให้สำเร็จลุล่วงดังเช่นพระราชนิพนธ์ “พระมหากษัตริย์” ซึ่งพระองค์ทรงใช้เวลาค่อนข้างนานในการคิดประดิษฐ์ถ้อยคำให้เข้าใจง่ายและปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน เพื่อให้ประชาชนชาวไทยปฏิบัติตามรอยพระมหากษัตริย์ผู้เพียรพยายาม แม้จะไม่เห็นผืนฝักก็ว่าจะว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่าย ก็จะต้องเป็นอาหารของปูปลา และไม่ได้พบกับเทวดาที่ช่วยเหลือมิให้จมน้ำ

๒๓. รู้ รัก สามัคคี ทรงมีพระราชดำรัสในเรื่องนี้มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นคำสามคำที่มีค่าและมีความหมายลึกซึ้ง พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย “รู้” การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัยทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา “รัก” คือ ความรักที่เมื่อเรารู้ครบด้วยกระบวนความแล้วจะต้องมีความรักความพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ “สามัคคี” สามัคคี แต่การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น ควรคำนึงเสมอว่าเราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กร เป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปด้วยดี

๓. หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในภายนอก ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการ ทุกขั้นตอน และขณะเดียวกัน จะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ

/โดยเฉพาะ...

โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี



ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบไปด้วย ๕ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ กรอบแนวคิด

เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืนของการพัฒนา

ส่วนที่ ๒ คุณลักษณะ

เศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

ส่วนที่ ๓ คำนิยาม

ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ ดังนี้

- ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

ส่วนที่ ๔ เจื่อนใจ

การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรม เป็นพื้นฐาน ๒ เจื่อนใจ ดังนี้

- เจื่อนใจความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ
- เจื่อนใจคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

ส่วนที่ ๕ แนวทางปฏิบัติ / ผลที่คาดว่าจะได้รับ

จากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

๓ ห่วง ๒ เจื่อนใจ เศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดหลักของเศรษฐกิจพอเพียง ก็คือ การตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง ไม่ประมาท โดยที่จะต้องคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรม ไม่สุดโต่งไปด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งทั้งหมดนี้รวมกันเป็นหลักที่ปฏิบัติได้

๓ ห่วง ๒ เจื่อนใจ ประกอบไปด้วยอะไรบ้างนั้น เราได้สรุปรวบยอดมาให้เข้าใจได้ง่าย ๆ พร้อมทั้งนำภาพประกอบความเข้าใจมาให้ดูด้วยเพื่อความเข้าใจที่แจ่มแจ้งขึ้น ซึ่ง ๓ ห่วง ๒ เจื่อนใจ นั้นแท้จริงแล้วเป็นบทสรุปของเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง คือสรุปให้เข้าใจได้ง่าย ๆ ดังต่อไปนี้



๓ ห่วง คือทางสายกลาง ประกอบไปด้วย ดังนี้

ห่วงที่ ๑ คือ พอประมาณ หมายถึง พอประมาณในทุกอย่าง ความพอดีไม่มากหรือน้อยจนเกินไปโดยต้องไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่นให้เดือดร้อน

ห่วงที่ ๒ คือ มีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

ห่วงที่ ๓ คือ มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

๒ เงื่อนไขตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

เงื่อนไขที่ ๑ เงื่อนไขความรู้ คือ มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวัง ในขั้นตอนปฏิบัติ คุณธรรมประกอบด้วยมีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

เงื่อนไขที่ ๒ เงื่อนไขคุณธรรม คือ มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

“เศรษฐกิจพอเพียง” จริงๆ คือ หลักการดำเนินชีวิตที่จริงแท้ที่สุด กรอบแนวคิดของหลักปรัชญา มุ่งเน้นความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา อันมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ สามารถประยุกต์ใช้ในทุกระดับ ตลอดจนให้ความสำคัญกับคำว่าความพอเพียง ที่ประกอบด้วยความพอประมาณ ความมีเหตุ มีผล มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ภายใต้เงื่อนไขของการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมที่ต้องอาศัยเงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม”

“หากทุกฝ่ายเข้าใจกรอบแนวคิด คุณลักษณะ ค่านิยมของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแจ่มชัดแล้ว ก็จะทำให้ง่ายขึ้นในการนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ และจะนำไปสู่ผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้ และเทคโนโลยี

๔. พระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นนักพัฒนาบนพื้นฐานของความยั่งยืน แนวทางการพัฒนาประเทศของพระองค์ ทรงยึดมั่นในแนวพระราชดำริการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้อารมณ์อยู่ได้อย่างยั่งยืน เริ่มจากพื้นฐานลำดับแรกคือเพื่อปากท้องของประชาชน ต่อมาคือเพื่อความมั่นคงของสังคม และสุดท้ายคือเพื่อความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยสายพระเนตรอันยาวไกล ทรงมีแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรป่า ดิน น้ำ โดยทรงมุ่งรักษาความหลากหลายทางชีวภาพและความสมดุลของระบบนิเวศ เพื่อให้ “คน” และ “ธรรมชาติ” อยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยและเอื้อประโยชน์ต่อกันได้อย่างยั่งยืน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงสนพระราชหฤทัยด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ตั้งแต่ทรงพระเยาว์ ซึ่งมีมาตั้งแต่พระองค์ทรงศึกษา ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงเรียนรู้ถึงหลักความสัมพันธ์ของธรรมชาติและสมดุลของระบบนิเวศ ทรงใช้หลักการพลิกฟื้นคืนชีวิตด้วยวิถีแห่งธรรมชาติผสมผสานกับหลักวิชาการตามแนววิทยาศาสตร์ เพื่อให้จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดังประสงค์ หากขาดสิ่งใดไป ก็จะทำให้เกิดปัญหาตามมา ดังพระราชดำรัสที่ว่า

/“...จำได้ว่า...

“...จำได้ว่าเมื่ออายุ ๑๐ ขวบ ที่โรงเรียนมีครูคนหนึ่ง ซึ่งเดี๋ยวนี้ตายไปแล้ว สอนเรื่องวิทยาศาสตร์ เรื่องการอนุรักษ์ดิน แล้วให้เขียนว่า ภูเขาต้องมีป่าไม้อย่างนั้น เมื่อดินลงมาแล้วจะชะดินลงมาเร็วทำให้ไหลตามน้ำไป ไปทำให้เสียหาย ดินหมดจากภูเขา เพราะไหลตามสายน้ำไป ก็เป็นหลักของป่าไม้เรื่องการอนุรักษ์ดิน และเป็นหลักของชลประทานที่ว่า ถ้าเราไม่รักษาป่าไม้ข้างบน จะทำให้เดือดร้อนตลอด ตั้งแต่ดินภูเขาจะหมดไปกระทั่งการที่จะมีตะกอนลงมาในเขื่อน มีตะกอนลงมาในแม่น้ำทำให้เกิดน้ำท่วม นี่นะ เรียนมาตั้งแต่อายุ ๑๐ ขวบ...”

พระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระราชทานแก่คณะกรรมการสโมสรรโลออนส์สากล ภาค ๓๑๐

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันที่ ๒๕ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๑๒

ในช่วงเริ่มแรกของการเสด็จขึ้นครองราชย์ สถานการณ์ป่าไม้ในประเทศไทยมีปริมาณลดน้อยลง สาเหตุจากประชากรเพิ่มขึ้นทำให้ต้องการพื้นที่ทำกินและอยู่อาศัยมากขึ้น นโยบายของรัฐบาลที่ส่งเสริมให้ปลูกพืชเชิงเดี่ยวเพื่อการส่งออก การทำการเกษตรที่ผิดวิธี การขยายตัวอย่างรวดเร็วของวงการอุตสาหกรรมและการสร้างเขื่อนขนาดใหญ่เพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้าและเพื่อการจัดการชลประทานเพิ่มมากขึ้น ในปี พ.ศ. ๒๕๐๔ พื้นที่ป่าไม้ในประเทศไทยมีประมาณร้อยละ ๕๓ ของพื้นที่ทั้งประเทศ ได้ลดลงอย่างรวดเร็วเหลือเพียงประมาณร้อยละ ๒๖ ของพื้นที่ทั้งประเทศ พ.ศ. ๒๕๓๖ ประชาชนเข้าบุกรุกจับจองทำไร่เลื่อนลอย เช่น ปลูกข้าวโพด ข้าวไร่ มันสำปะหลัง อ้อย ถั่ว และพืชไร่ต่างๆ ในขณะที่อัตราการปลูกป่าไม้ทดแทนมีจำนวนน้อยกว่าปริมาณป่าไม้ที่สูญเสียประมาณ ๑๐ เท่า ในภาคเหนือป่าไม้ต้นน้ำลำธารถูกทำลายกว่า ๑๔ ล้านไร่ ในคราวที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทรงเล็งเห็นสภาวะภัยแล้งที่เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า คือ ปริมาณน้ำในอ่างเก็บน้ำหลายแห่งรอบเทือกเขาภูพานลดปริมาณลงอย่างมาก บางแห่งเหลือเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงปกป้องพื้นที่ป่าส่วนที่เหลือและฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรมคือการปลูกป่าทดแทน ทรงดัดแปลงวิธีการปลูกป่าเพื่อการยังชีพของประชากร เนื่องจากประชาชนชาวไทยจำเป็นต้องใช้ไม้และผลผลิตอื่น ๆ จากป่าในชีวิตประจำวัน การปลูกป่าจึงต้องอาศัยวิทยาการและเทคโนโลยีด้านการเกษตรเพื่อเพิ่มปริมาณการผลิตต่อพื้นที่ให้คุ้มค่าที่สุด ขณะเดียวกันก็สามารถรักษาทรัพยากรป่าไม้ให้คงอยู่ได้อย่างยั่งยืน

๔.๑ การปลูกป่าทดแทนบริเวณต้นน้ำลำธาร

ด้วยทรงตระหนักในสมดุลของธรรมชาติอย่างลึกซึ้ง ได้ทรงดัดแปลงวิธีการสร้างป่าเพื่อการยังชีพของประชาชน อันแฝงประโยชน์ทั้งด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำไว้ด้วย ทรงเน้นวิธีการฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรมเพื่อให้ได้ป่าธรรมชาติดั้งเดิมในเวลาที่สุดเร็ว ด้วยวิธีที่เรียบง่าย ประหยัด ทรงเริ่มปรับสภาพที่เอื้ออำนวยให้เกิดป่าขึ้นก่อน และพระราชทานแนวทางในการปลูกป่าทดแทนตามแหล่งต้นน้ำสาขาบนภูเขา ตลอดจนบริเวณอ่างเก็บน้ำและพื้นที่ทั่วไป ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของกฎแห่งธรรมชาติ อาศัยวงจรชีวิตของป่า ให้ป่าได้มีเวลาในการสร้างตัวเองขึ้นใหม่ เพื่อมีสภาพเป็นป่าธรรมชาติ วิธีการปลูกป่าตามแนวพระราชดำริ ได้แก่ การปลูกป่าจากสันเขาหรือไหล่เขาสู่เชิงเขา การปลูกป่าบนพื้นที่สูง โดยทรงคำนึงถึงธรรมชาติของต้นไม้บางชนิดที่มีฝักหรือเมล็ดสามารถกระจายพันธุ์ได้เองตามธรรมชาติ เช่น ลอยตกลงจากสันเขาลงมายังที่ต่ำ หรืออาศัยนกบินมากินเมล็ดแล้วไปถ่ายตามที่ต่าง ๆ เมื่อเมล็ดเหล่านั้นได้รับน้ำและ

/ความชื่นใน...

ความชื้นในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ก็จะออกเป็นต้นอ่อนและเจริญเติบโตเป็นต้นไม้ใหญ่ อันเป็นการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก (natural reforestation) เพียงแต่ควบคุมมิให้มีคนเข้าไปรบกวน ป้องกันมิให้เกิดไฟป่า และปล่อยให้ป่าได้ค่อย ๆฟื้นตัวเองตามธรรมชาติ เมื่อถึงช่วงเวลาไ้ระยะหนึ่ง พรรณไม้ต่าง ๆ ก็จะค่อยเจริญเติบโตขึ้นเป็นสภาพป่าที่หนาทึบและสมบูรณ์ในอนาคต พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานคำแนะนำถึงพันธุ์ไม้ที่จะนำมาปลูกป่าบนที่สูงนี้ว่า ควรเป็นพันธุ์ไม้ดั้งเดิมของภูมิประเทศนั้น ๆ เป็นไม้มีเมล็ด ไม่ผลัดใบง่ายราคาถูก เช่น กระถินยักษ์ กระถินณรงค์ ไทร หว้า ตะขบ ฯลฯ รวมถึงทรงชี้แนะว่าเมล็ดของพันธุ์ไม้เหล่านี้ยังเป็นอาหารของสัตว์ป่า เท่ากับมีคุณภาพการไปถึงการอนุรักษ์สัตว์ป่าด้วย

๔.๒ การสร้างความชุ่มชื้นให้กับป่า

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงให้ความสำคัญต่อการจัดการเรื่อง “น้ำ” เป็นอย่างยิ่ง เพราะน้ำเป็นปัจจัยในการรักษาและฟื้นฟูสภาพป่ารวมทั้งการปลูกป่า การเพิ่มความชุ่มชื้นแก่ป่าจะช่วยให้ป่าไม้ฟื้นตัวเองได้เร็วกว่าปกติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงฤดูแล้ง ซึ่งหากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลจะทำให้กล้าไม้มีอัตราการสูญเสียค่อนข้างสูง แต่ในด้านวิธี (silviculture) แล้ว จำเป็นจะต้องปลูกต้นไม้ในฤดูแล้งก่อนฤดูฝนมาเล็กน้อยเพื่อให้ต้นไม้แกร่ง (hardening) ช่วงเวลาวิกฤตดังกล่าวกล้าไม้มีความต้องการน้ำเป็นอย่างยิ่งจำเป็นต้องสร้าง “ภูเขาป่า” เพื่อนำน้ำจาก “ภูเขาป่า” มาช่วยบรรเทาการขาดน้ำของกล้าไม้ให้รอดตายพ้นช่วงนี้ก่อน ดังนั้นการสร้าง “ภูเขาป่า” ก็คือ “การอนุรักษ์ป่าโดยต้องเริ่มที่การอนุรักษ์น้ำ” ให้ได้เสียก่อน” การสร้างฝายขนาดเล็กปิดกั้นร่องน้ำในเขตต้นลำธารเพื่อแผ่กระจายความชุ่มชื้นออกไปให้กว้างขวางขึ้นจะช่วยฟื้นฟูสภาพป่าในบริเวณที่สูงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นมีความหลากหลายของชีวภาพ (biodiversity) มากขึ้น บริเวณดังกล่าวจะกลายเป็น “ภูเขาป่า” ในอนาคต ดังนั้นการปลูกป่าบนพื้นที่ภูเขาควรดำเนินการโดยวิธี ที่เรียกว่า “ป่าเปียก” จะเหมาะสมที่สุด แต่เนื่องจากปัจจุบันฝนตกน้อยไม่เพียงพอต่อการ “ปลูกป่าเปียก” จึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบน้ำโดยการสูบน้ำขึ้นไปพักในบ่อน้ำบนภูเขาสูง (ภูเขาป่า) ลักษณะเดียวกันกับ “ถังน้ำประปา” เพื่ออาศัยแรงโน้มถ่วงของโลกกระจายน้ำลงมาสู่ฝายชะลอความชุ่มชื้น (check dam) ซึ่งเรียงรายอยู่ตามลำห้วยด้านล่าง เพื่อพยายามเก็บน้ำไว้ในดินให้ได้มากที่สุด เป็นการควบคุมและจัดการสภาวะการไหลของน้ำ (timing) ให้มีน้ำไหลอย่างสม่ำเสมอตลอดช่วงฤดูแล้ง ซึ่งจะมีผลทำให้ความชื้นกระจายออกไปตามสองข้างร่องห้วย ทำให้ร่องห้วยชื้นขึ้น การเจริญเติบโตของต้นไม้จึงงอกงามดีจนกลายเป็นแนวป้องกันไฟป่าเปียก (wet fire break) ในที่สุด พื้นที่ฟื้นฟูสภาพป่าที่มีปัญหาด้านความแห้งแล้ง ลำห้วยแห้ง ปริมาณน้ำน้อยไม่เพียงพอต่อการประดับประดูลูกไม้ที่ปลูกใหม่ในช่วงฤดูแล้งได้ ตลอดจนการเป็นพื้นที่รกร้างเดิม (old clearing) จึงมีปัญหาด้านไฟป่าสูงจำเป็นต้องสร้าง “ภูเขาป่า” เพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูสภาพป่าในพื้นที่ดังกล่าว

แนวทางการการสร้างป่าเปียก

“ป่าเปียก” ต้องดำเนินการร่วมกันกับ “ฝายชะลอความชุ่มชื้น” (check dam) และ “ภูเขาป่า” พระราชดำริป่าเปียก จึงเป็นแนวพระราชดำรินี้ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงแนะนำให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทำการศึกษาทดลองจนได้รับผลสำเร็จเป็นที่น่าพอใจโดยมีวิธีการสร้างป่าเปียกโดยสังเขปดังนี้ คือ

๑) ปลูกป่าตามแนวคลองส่งน้ำ : สร้างระบบป้องกันไฟป่า โดยอาศัยแนวคลองส่งน้ำโดยปลูกป่า ๓ อย่าง ได้ประโยชน์ ๔ อย่าง ตามแนวคลองนี้เป็นอันดับแรก นอกจากจะเป็นป่าเปียกแล้วยังเป็นร่มเงาลดการระเหยของน้ำ

๒) สร้าง “ภูเขาป่า” เพื่อกักเก็บน้ำเพื่อใช้ประโยชน์ในการควบคุมไฟป่า

๓) การสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น (check dam) : สร้างฝายชะลอความชุ่มชื้นเพื่อปิดกั้นร่องน้ำหรือลำธารขนาดเล็กเป็นระยะ ๆ เพื่อใช้เก็บกักน้ำและตะกอนดินไว้บางส่วน โดยน้ำที่เก็บไว้จะซึมเข้าไปสะสมในดิน ทำให้เกิดความชุ่มชื้นแผ่ขยายขึ้นไปทั้งสองด้านกลายเป็น “ป่าเปียก” ในที่สุด

๔) ปลุกต้นไม้โตเร็วคลุมร่องห้วย (ป่าเปียก) : ปลุกต้นไม้โตเร็วคลุมแนวร่องห้วย เพื่อให้ความชุ่มชื้นค่อย ๆ ทรูขึ้นและแผ่ขยายออกไปทั้งสองร่องน้ำ ซึ่งจะทำให้ต้นไม้งอกงามและมีส่วนช่วยป้องกันไฟป่า เพราะไฟป่าจะเกิดขึ้นง่ายหากป่าขาดความชุ่มชื้น จากนั้นควรปลุกต้นไม้ตาม ๒ ข้างลำห้วยในพื้นที่สูงถัดขึ้นไปจะช่วยขยายแนวป่าเปียกเพิ่มมากขึ้น

๕) ปลุกต้นกล้วยเป็นแนวกันไฟ : ปลุกต้นกล้วยในบริเวณช่องว่างของป่าที่ถูกบุกรุกประมาณ ๒ เมตร ลักษณะเป็นแนวขอบเขา (contour line) เริ่มจากสองข้างริมห้วย หากเกิดไฟไหม้ป่าก็จะปะทะต้นกล้วยซึ่งอุ้มน้ำไว้ได้มากกว่าพืชอื่น ทำให้ลดการสูญเสียน้ำลงไปได้มาก ผลพลอยได้คือผลิตผลจากกล้วย

๖) ปลุกป่าเป็นแนวสลักับพืชไร่ : พิจารณาปลุกป่าเป็นแนวสลักับการปลูกพืชไร่ เพื่อที่จะใช้แถวของพืชไร่เป็นแนวป้องกันไฟป่าแบบที่เรียกว่า “ระบบเปียก”

แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับป่าเปียกจึงมีประโยชน์ทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ กล่าวคือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหาไฟป่าในเวลาเดียวกัน นอกจากจะเป็นประโยชน์ในด้านไฟป่าแล้ว ประโยชน์ทางอ้อมด้านอื่นๆ ก็คือการปลุกป่า การอนุรักษ์ดินและน้ำ ตลอดจนการควบคุมสภาวะการไหลของน้ำให้มีอยู่อย่างสม่ำเสมอตลอดไป เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวมอีกด้วย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชได้ทรงมีพระราชดำรัสว่า “น้ำคือชีวิต” แสดงถึงความสำคัญของน้ำซึ่งมีคุณค่ามากกว่าประโยชน์ทางตรง คือการแก้ไขปัญหไฟป่าอย่างเดียว ถือเป็นการพัฒนาเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ที่สามารถทำได้ง่ายและได้ผลดียิ่ง

๔.๓ การจัดการให้คนอยู่กับป่าตามแนวพระราชดำริ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงวางแนวทางให้คนอยู่กับป่าอย่างยั่งยืน เนื่องจากผลิตผลจากป่าและพื้นที่ป่ามีความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของประชาชนชาวไทยทรงมุ่งมั่นที่จะเพิ่มพื้นที่ป่าไม้ให้มากขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่ธรรมชาติอื่น ๆ และเอื้อประโยชน์แก่ประชาชนไปพร้อมกัน ด้วยการผสมผสานความต้องการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้ควบคู่ไปกับการตอบสนองความต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคม ในรูปแบบปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง ซึ่งนอกจากจะได้ไม้ใช้สอย ไม้กินได้ ไม้เศรษฐกิจแล้ว ยังได้ประโยชน์ในการช่วยอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารอีกด้วย กล่าวคือ ไม่เกิดความขัดแย้งกับราษฎรที่ครอบครองพื้นที่ป่าอยู่อาศัยทำกิน และราษฎรยังสามารถเก็บเกี่ยวพืชผลจากป่ามาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น อาหาร สมุนไพร ไม้ฟืน ฯลฯ เป็นการสร้างแรงจูงใจให้รักป่า ราษฎรมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นไม่อพยพโยกย้ายไปบุกรุกทำลายป่าเพื่อแสวงหาที่ทำกินใหม่อีกด้วย

๔.๔ ปลุกป่าในใจคน

แนวพระราชดำริบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้แสดงถึงพระอัจฉริยภาพของนักพัฒนาป่าไม้ นอกจากจะทรงเข้มงวดในการดูแลพื้นที่ป่าไม้ส่วนที่ต้องอนุรักษ์เพื่อให้เกิดความยั่งยืนแล้ว ขณะเดียวกันก็เป็นการปลูกฝังการรักป่าอันหมายถึง การปลูกป่าในใจคน ทรงเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจกับราษฎรให้รู้ถึงประโยชน์ของป่า และการอยู่ร่วมกับป่าอย่างพึ่งพาอาศัยกัน ระยะแรก ๆ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ราษฎรได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปลูกป่า จนกระทั่งสามารถจัดตั้งเป็นกลุ่มอนุรักษ์ป่าช่วยกันดูแลรักษาป่าตลอดจนให้รู้จักนำพืชป่ามาบริโภคใช้สอยอย่างเหมาะสม อันเป็นที่มาของการคืนความสมบูรณ์ให้กับพื้นที่ต้นน้ำลำธาร พระมหากรุณาธิคุณที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานแนวพระราชดำริการจัดการทรัพยากรป่าไม้อย่างต่อเนื่องติดต่อกันยาวนานหลายทศวรรษ ป่าไม้จึงมิได้เป็นเพียงพื้นที่เติบโตของพืชพรรณธรรมชาติและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เท่านั้น หากยังเป็นพื้นที่ที่รวม

/ความจงรัก...

ความจงรักภักดีอย่างเป็นทางการที่พสกนิกรร่วมใจกันถวายแด่พระมหากษัตริย์ ด้วยการร่วมแรงร่วมใจปลูกต้นไม้ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ในวาระต่าง ๆ เป็นความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ทำให้ ณ วันนี้มีไม้ที่ปลูกเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติในวาระต่าง ๆ จำนวนหลายร้อยล้านต้น

๔.๕ พระราชดำริให้สร้างฝายอนุรักษ์ต้นน้ำ

พระราชทานพระราชดำริให้สร้างฝายอนุรักษ์ต้นน้ำ ซึ่งพัฒนามาจากฝายแม้วที่ทรงเห็นเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรภาคเหนือ อันเป็นสิ่งก่อสร้างที่ขวางหรือกั้นทางเดินของลำน้ำให้กระจายอยู่ในบริเวณต้นน้ำลำธารที่ป่าถูกทำลาย เช่น ลำธารขนาดเล็ก ลำห้วย หรือบริเวณพื้นที่ลาดสูง เพื่อเก็บกักน้ำและชะลอการไหลของน้ำจากพื้นที่สูงชันลงสู่ที่ต่ำให้ไหลช้าลงในช่วงที่มีน้ำไหลแรง เช่น ฝนตกหนัก น้ำส่วนที่ชะลอและเก็บกักไว้ในฝาย จะช่วยเพิ่มและยืดเวลาความชุ่มชื้นในดิน และชั้นบรรยากาศในบริเวณโดยรอบให้ยาวนาน เป็นการเพิ่มความชุ่มชื้นให้กับผืนป่า ทำให้ป่ามีสภาพดีขึ้นเป็นลำดับ ดังพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า

“...การปลูกป่า ปลูกหญ้าแฝก สองอย่างนี้ต้องทำเข้าคู่กัน ได้ทำตัวอย่างให้ดูที่จังหวัดนครนายก เป็นพื้นที่ในบริเวณนั้นมีฝายชะลอน้ำ ๓๕ ตัว แต่ค่าทำฝาย ๓๕ ตัวนี้ คนอาจจะนึกว่า ๓๕ ล้าน ไม่ใช่ ๒ แสนบาท ทำได้ ๓๕ ตัว ยังไม่ได้เห็น แต่ว่าถ้าที่จะยืนยันว่าได้ผล...ไปดูว่าป่าจะขึ้นอย่างไร เพิ่งเสร็จมาไม่กี่เดือน จะเห็นว่าป่านั้นเจริญ ไม่ต้องไปปลูกสักต้นเดียว มันขึ้นเอง...”

ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิต

วันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๗

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ (๒๕๔๗)

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงพระราชทานพระราชดำริให้สร้างฝายอนุรักษ์ต้นน้ำใน ๓ รูปแบบ คือ

๑) ฝายแบบท้องถื่นเบื้องต้น อันเป็นการก่อสร้างแบบง่าย ๆ ด้วยวัสดุธรรมชาติที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น กิ่งไม้ ท่อนไม้ล้ม นำมาขนานด้วยก้อนหินขนาดต่าง ๆ ในลำห้วย โดยก่อสร้างในบริเวณตอนบนของลำห้วยหรือร่องน้ำวิธีนี้จะสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยหรืออาจไม่เสียค่าใช้จ่ายเลย

๒) ฝายแบบเรียงด้วยหินก้อนข้างถาวร เป็นฝายตามแนวพระราชดำริอีกรูปแบบหนึ่ง ก่อสร้างด้วยการเรียงหินเป็นผนังกันน้ำ โดยก่อสร้างบริเวณตอนกลางและตอนล่างของลำห้วยหรือร่องน้ำ

๓) ฝายแบบคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นการก่อสร้างแบบถาวร ส่วนมากจะก่อสร้างในบริเวณตอนปลายของลำห้วยหรือร่องน้ำ จะทำให้สามารถดักตะกอนและเก็บกักน้ำในฤดูแล้งได้อย่างดี

ดังนั้นหน้าที่หรือประโยชน์ใช้สอยอันสำคัญของอ่างหรือฝายเก็บกักน้ำ (check dam) ก็คือ การควบคุมและจัดการสภาวะการไหลของน้ำให้มียุ่อย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นการทำให้การไหลของน้ำในฤดูแล้งและฤดูฝน “มีความแตกต่างกันให้น้อยที่สุด” โดยธรรมชาติแล้วลำห้วยลำธารในป่าที่อุดมสมบูรณ์จะมีน้ำไหลบริบูรณ์อย่างสม่ำเสมอในหน้าแล้ง ส่วนในฤดูฝนก็จะมีน้ำไหลบ่าอย่างรวดเร็วลงมาท่วมทันพื้นที่ด้านล่าง นอกจากนี้การเก็บกักน้ำจะช่วยทำให้พืชพรรณเติบโตงอกงามขึ้น มีตะกอนและหน้าดินที่มีอินทรีย์วัตถุช่วยอุ้มน้ำไว้ ผิดกับป่าเขาหัวโล้นที่พอถึงฤดูแล้งลำธารจะแห้งผาก ฤดูฝนน้ำก็หลากทะลักชะหลายดินให้กลายเป็นกระแสนโคลนลงมาท่วมที่ราษฎร ดังนั้นการสร้างฝายเก็บกักน้ำจึงเป็นการจัดการทรัพยากรน้ำในด้านการอนุรักษ์ต้นน้ำลำธารและสิ่งแวดล้อมโดยตรง กล่าวคือ

/ทำให้ผลดี...

ทำให้ผลผลิตของน้ำ (water yield) ทั้งปริมาณน้ำ (quantity) คุณภาพน้ำ (quality) ตลอดจนการไหลของน้ำ (timing) ดีขึ้น นับเป็นวิธีการอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อประโยชน์ด้านป่าไม้และการเกษตรกรรมตามธรรมชาติที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง โดยเฉพาะการฟื้นฟูสภาพป่าซึ่งอาจจะไม่ต้องเอาใจใส่ดูแลรดน้ำต้นไม้ในฤดูแล้งมากนัก ความชื้นในดินดังกล่าวจะช่วยให้ต้นไม้เจริญเติบโตในพื้นที่แห้งแล้ง ฝ่ายชะลอความชุ่มชื้น จึงเป็นการสร้างระบบวงจรน้ำให้แก่พื้นที่ป่าไม้และห้วยแห้ง นับเป็นแนวพระราชดำริทฤษฎีการพัฒนาและฟื้นฟูป่าไม้โดยการใช้ทรัพยากรที่เอื้ออำนวยสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน และทรัพยากรป่าไม้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการฟื้นฟูสภาพป่า จากแนวพระราชดำริที่สะท้อนถึงพระปรีชาสามารถในการนำฝายแม้วมาเป็นนวัตกรรมที่สร้างความชุ่มชื้นและคืนชีวิตให้แก่ผืนป่า เป็นการยังประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมอย่างอนเอนอนันต์ ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐและเอกชนได้สนองแนวพระราชดำริก่อสร้างฝายต้นน้ำขึ้นในภูมิภาคต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้เป็นจำนวนมากกระจายไปทั่วทั้งประเทศ สามารถฟื้นฟูพื้นที่ต้นน้ำลำธารที่เสื่อมโทรม ๒๕ ลุ่มน้ำหลักของประเทศ ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ต่อระบบนิเวศเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๔.๖ พระราชดำริปลูกป่าทดแทนเพื่อฟื้นฟูหน้าดิน

ดิน เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญต่อความคงอยู่ของสิ่งมีชีวิตทุกชนิด และความคงอยู่ของทรัพยากรอื่น ๆ ทั้งป่าไม้และน้ำ เป็นต้น การอนุรักษ์ทรัพยากรดินจึงมีความจำเป็นต่อความเป็นอยู่และความมั่นคงของประเทศชาติ เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากดินนั้นให้ยาวนาน สามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เวลาที่ผ่านมา ปัญหาของดิน คือการพังทลายของดิน สาเหตุมาจากกระแสน้ำ กระแสลม นอกจากนี้ การเพิ่มปริมาณประชากรนำไปสู่การขยายพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทำกิน การใช้ดินผิดประเภท ด้วยการตัดไม้ทำลายป่าการไถเลื่อนลอย การปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมกับคุณสมบัติดิน คุณภาพของดินจึงลดลงกลายเป็นดินทรายหรือดินลูกรังที่อุ้มน้ำได้น้อย มีปริมาณอินทรีย์สารอาหารของพืชต่ำ อันเป็นปัญหาที่รุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ จนไม่สามารถปลูกพืชได้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยในการปรับปรุงฟื้นฟูและทำนุบำรุงดินเพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์ ความชุ่มชื้น และรักษาอินทรีย์สารในดินให้คงความอุดมสมบูรณ์ตลอดไป ทรงช่วยจัดความทุกข์ยากของเกษตรกร แนวพระราชดำริที่ทรงพระราชทานเพื่อรักษาคุณภาพของดินมีด้วยกันหลายวิธี ซึ่งหนึ่งนั้นคือ การปลูกป่าทดแทนเพื่อฟื้นฟูหน้าดิน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงเปี่ยมไปด้วยพระวิริยะอุตสาหะในการพัฒนาทรัพยากรดินอย่างหลากหลายพระบรมราโชบายปลูกป่าของพระองค์ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรป่าไม้นั้น บางวิธีมีพระราชประสงค์เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรดินด้วย ตัวอย่างเช่น ทรงใช้พื้นฐานจากองค์ความรู้ด้านนิเวศวิทยาเกี่ยวกับสภาพหน้าดิน ซึ่งโดยทั่วไปจะอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ธาตุนานาชนิดที่ทับถมกันมานานหลายร้อยหลายพันปี การไถพรวนหน้าดินเท่ากับทำลายแร่ธาตุความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดิน รวมถึงลูกไม้ต่าง ๆ ที่ตกหล่นหลงเหลืออยู่บนหน้าดินจำนวนมากอย่างเท่าไม่ถึงการณ์ ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดินให้ยั่งยืนต่อไป การปลูกป่าแบบไม่ไถพรวนหน้าดิน จึงเป็นวิธีการปลูกป่าที่ช่วยป้องกันมิให้เกิดการพังทลายของหน้าดิน ทำให้ความอุดมสมบูรณ์ของหน้าดินคงอยู่ตลอดไป ถือเป็นอีกแนวพระราชดำริประการหนึ่งที่มีแนวทางปฏิบัติที่เรียบง่ายและสอดคล้องกับธรรมชาติ นอกจากนี้ ทรงแนะนำให้ปลูกป่าบริเวณอ่างเก็บน้ำ เพื่อช่วยยึดดินและรักษาความชุ่มชื้นบริเวณโดยรอบอ่างเก็บน้ำ ทรงเน้นให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและประชาชนร่วมมือกันปลูกป่าไม้ชนิดโตเร็วและไม้ผล เพื่อให้ราษฎรมีไม้หลาย ๆ ประเภททั้งไม้ผลและไม้ใช้สอย ไม่เพียงเท่านั้น ทรงแนะนำวิธีการปลูกป่าที่ไม่มีความยุ่งยากในเชิงปฏิบัติ เพราะกระทำเพียงแค่การขุดหลุมเพื่อที่จะหย่อนวางต้นกล้าลงไปเท่านั้น ไม่ต้องจัดเรียงเป็นแถวเป็นแนวแบบเข้าแถวทหาร หรือแนวพระราชดำริปลูกป่า

/แบบไม่เข้า...

แบบไม่เข้าแถวทหาร ทั้งนี้ ทรงได้แนวคิดจากธรรมชาติที่พืชพรรณธรรมชาติในป่าจะขึ้นกันอยู่อย่างกระจัดกระจายไม่เป็นระเบียบ แนวต้นไม้ที่ขึ้นตามธรรมชาติเหล่านี้สามารถชะลอกระแสน้ำให้ไหลช้าลง ป้องกันการพังทลายของหน้าดิน และรากไม้ยังดูดซับน้ำพร้อมกระจายความชุ่มชื้นไปทั่วบริเวณผืนป่าได้อีกด้วย ในทางกลับกันหากต้นไม้ในป่าเรียงกันเป็นแถวเป็นแนว เมื่อฝนตกลงมาอย่างหนัก กระแสน้ำจะไหลลงจากที่สูงลงสู่พื้นที่ต่ำอย่างรวดเร็วตามแนวร่องของต้นไม้ เกิดการชะล้างพังทลายของหน้าดิน การปลูกป่าอย่างไม่เข้าแถวทหารตามแนวพระราชดำรินี้ ทรงทดลองด้วยการจัดทำโครงการสวนป่าสิริเจริญวรรษ จังหวัดชลบุรี แสดงถึงความเข้าพระราชนิเทศอย่างลึกซึ้งในระบบธรรมชาติของป่าอย่างแท้จริง และทรงแก้ไขธรรมชาติด้วยวิธีการที่เป็นธรรมชาติอย่างที่สุด

๔.๗ พระราชดำริการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชทรงศึกษาศักยภาพของหญ้าแฝก ซึ่งเป็นวัชพืชที่มีคุณสมบัติพิเศษในการช่วยป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดินและอนุรักษ์ความชุ่มชื้นใต้ดินไว้ เป็นพืชพื้นบ้านที่คนไทยรู้จักใช้ประโยชน์ในการมุงหลังคามาแต่โบราณ แต่ไม่มีการใช้ประโยชน์ในด้านอื่นอีก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริถึงหญ้าแฝกเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๔ โดยให้หน่วยงานต่าง ๆ ทำการศึกษา ทดลอง และดำเนินการปลูกหญ้าแฝกเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อป้องกันปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน และเพื่อประโยชน์อื่น ๆ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ศึกษาค้นคว้าทดลองที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเพชรบุรี เป็นแห่งแรก ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า รากของหญ้าแฝกสามารถหยั่งรากได้ถึง ๑ เมตร ในระยะเวลา ๑ เดือน และลึกถึง ๓ เมตรในเวลา ๘ เดือน แนวหญ้าแฝกช่วยลดการสูญเสียได้ ๒๕-๗๐ เปอร์เซ็นต์ การใช้ใบหญ้าแฝกมาใช้คลุมดิน ช่วยให้เกิดความสมดุลทางธรรมชาติ ได้แก่ การเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารแก่ดิน เพิ่มปริมาณจุลินทรีย์และสัตว์ในดิน ทำให้ดินมีชีวิต เกิดความอุดมสมบูรณ์ เมื่อตัดใบหญ้าแฝกอายุ ๔ เดือน มาใช้คลุมดินจะสลายตัวให้ธาตุอาหารแก่ดินเฉลี่ยในโตรเจน ๑.๒๙ เปอร์เซ็นต์ ฟอสฟอรัส ๐.๒๐ เปอร์เซ็นต์ และโพแทสเซียม ๑.๓ เปอร์เซ็นต์ (โดยน้ำหนักหญ้าแห้ง) หญ้าแฝกมีระบบรากที่แผ่กระจายดั่งกำแพง ทำให้แนวหญ้าแฝกต้องการพื้นที่เพื่อการเจริญเติบโตไม่กว้างนัก ช่วยชะลอความเร็วของน้ำที่ไหลผ่านหน้าดิน ช่วยเก็บความชุ่มชื้นของดินไว้ ช่วยป้องกันการถูกกัดเซาะพังทลายของหน้าดิน ดูดซับโลหะหนักในดิน และสารเคมีที่เป็นพิษ ป้องกันไนเตรดไม่ให้ปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำ ใช้เป็นกำแพงสีเขียวป้องกันไฟป่าลุกลาม เพราะแม้ในฤดูแล้งหญ้าแฝกก็ยังเขียวชอุ่ม นอกจากนี้ ยังสามารถปลูกพืชเศรษฐกิจอื่นได้ใกล้ชิด โดยที่ไม่มีการแข่งขันหรือรบกวนจากหญ้าแฝก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสนับสนุนให้ปลูกหญ้าแฝก ดังพระบรมราโชวาทในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ณ อาคารจักรพันธ์เพ็ญศิริ เมื่อวันที่ ๒๔ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐ ความตอนหนึ่งว่า

“...และหญ้าที่มีคุณอย่างหญ้าแฝก ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่การอนุรักษ์ดินและน้ำ เพราะมีรากที่ยังลึกแผ่กระจายลงไปตรง ๆ ทำให้อุ้มน้ำและยึดเหนี่ยวดินได้มั่นคง รักษาหน้าดินได้ดี...”

พระราชกรณียกิจและแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งป่าไม้ น้ำ และดิน สะท้อนถึงพระปรีชาญาณ พระวิริยอุตสาหะที่ทรงศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ ทรงแก้ไขปัญหาดังวิธีประหยัด แต่มีประสิทธิภาพสูงให้ผลประโยชน์โดยตรงต่อพื้นที่ ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงแก่ราษฎรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่นั้น ทำให้การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแนวพระราชดำรินอกจากจะหมายถึงการอนุรักษ์แล้ว ยังหมายรวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างบูรณาการและต่อเนื่อง จึงเปรียบเสมือนตราช่างที่เสมอกันระหว่างการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างเหมาะสมถูกต้อง เพื่อให้ “คน” และ “ธรรมชาติ” สามารถดำรงอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืนตลอดไป

ภาคผนวก



ประกาศกรมป่าไม้

เรื่อง รับสมัครบุคคลเพื่อจ้างเหมาในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสวนพระราชดำริ

ด้วยคณะรัฐมนตรีมีมติ เมื่อวันที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๓ เห็นชอบและอนุมัติโครงการตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ ตามมติคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๓ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ตามที่เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ประธานการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้เสนอ ซึ่งรวมถึง “โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน” วงเงินไม่เกิน ๘๖๓.๓๖๓๐ ล้านบาท ของกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการจ้างงานและประชาชนในพื้นที่ให้มีรายได้ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจหลังการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานตามแผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมโครงการพัฒนาอาชีพของกลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสวนพระราชดำริ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ ตามที่ได้รับการอนุมัติดังกล่าว เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมีความประสงค์จะรับสมัครบุคคล วุฒิศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี เพื่อจ้างเหมาในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสวนพระราชดำริ เพื่อปฏิบัติงานในการน้อมนำ ขยายผล และเผยแพร่แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อประชาชนเหล่านั้นเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน ดังนี้

๑. ตำแหน่งงาน

รับสมัครบุคคลเพื่อจ้างเหมาในตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสวนพระราชดำริ อัตราค่าจ้าง ๑๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ระยะเวลาจ้างระหว่าง ตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ – ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ รวมจำนวน ๑๒ เดือน เพื่อปฏิบัติงานในการน้อมนำ ขยายผล และเผยแพร่แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ โดยกำหนดปฏิบัติงานประจำหน่วยปฏิบัติของกรมป่าไม้ตามที่ระบุ

๒. คุณสมบัติของผู้สมัคร

๑.๑ เป็นผู้มีสัญชาติไทย

๑.๒ เป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันสุดท้ายของวันรับสมัคร

๑.๓ วุฒิศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่จำกัดสาขา

๑.๔ เป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่ตั้งของหน่วยงานที่จะปฏิบัติงาน ยกเว้นหน่วยงานที่ตั้งอยู่กรุงเทพมหานคร

๑.๕ เป็นผู้ได้รับผลกระทบด้านรายได้จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๑.๖ ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างการได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ/มาตรการต่างๆ ของภาครัฐทั้งหมด

/๑.๗ ไม่เป็นผู้...

- ๑.๗ ไม่เป็นผู้เสพสิ่งเสพติด ของมึนเมา หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท
- ๑.๘ ไม่เป็นผู้ที่มีโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรง และเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ก.พ. กำหนด
- ๑.๙ มีความรู้เบื้องต้นทางคอมพิวเตอร์ และสามารถใช้โปรแกรม Microsoft Office ได้

๓. ตำแหน่งที่เปิดรับสมัคร

เปิดรับสมัคร จำนวน.....อัตรา โดยกำหนดให้ไปปฏิบัติงานประจำ ณ หน่วยงาน ดังนี้

๒.๑ ฝ่ายโครงการพระราชดำริ ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่.....

จำนวน.....อัตรา

(ผู้มีสิทธิ์สมัครต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่.....

รับผิดชอบ ได้แก่ จังหวัด.....)

จังหวัด.....

๒.๒ โครงการ.....

จำนวน.....อัตรา

๒.๓ โครงการ.....

จำนวน.....อัตรา

๒.๔ โครงการ.....

จำนวน.....อัตรา

จังหวัด.....

๒.๖ โครงการ.....

จำนวน.....อัตรา

๒.๗ โครงการ.....

จำนวน.....อัตรา

๓. การรับสมัคร

๓.๑ กำหนดรับสมัครด้วยตนเอง ระหว่างวันที่.....กันยายน ๒๕๖๓

ณ ฝ่ายโครงการพระราชดำริ ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่.....

โทร.....

๓.๒ ผู้สมัครต้องกรอกข้อมูลในใบสมัครพร้อมแนบเอกสารหลักฐานรับรองสำเนาถูกต้อง ดังนี้

๓.๒.๑ รูปถ่ายสี ขนาด ๑ นิ้ว ชัดสุภาพ หน้าตรง ไม่สวมหมวก ไม่สวมแว่นกันแดด

ถ่ายไว้ไม่เกิน ๓ เดือน จำนวน ๓ รูป

๓.๒.๒ สำเนาบัตรประชาชน

๓.๒.๓ สำเนาทะเบียนบ้าน

๓.๒.๔ สำเนาปริญญาบัตรหรือใบรับรองการจบการศึกษา และใบรับรองผลการเรียน (Transcript) ไม่ต่ำกว่าวุฒิปริญญาตรี ไม่จำกัดสาขา

๓.๒.๕ ใบรับรองแพทย์ จำนวน ๑ ฉบับ

๓.๓ ผู้สมัครต้องสมัครแยกตามหน่วยงานที่มีความประสงค์จะไปปฏิบัติงาน และสามารถสมัครได้มากกว่าหนึ่งหน่วยงาน

/๔. การสอบ...

๔. การสอบคัดเลือก

ดำเนินการคัดเลือกโดยการสอบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินความเหมาะสมกับตำแหน่ง จากประวัติส่วนตัว ประวัติการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน บุคลิกภาพ ท่วงทีวาจา และทัศนคติในการทำงาน

๕. การประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบ

ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์สอบ ในวันที่.....กันยายน ๒๕๖๓ ณ สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่..... และทางเว็บไซต์.....

๖. กำหนดวัน เวลา และสถานที่สอบ

วันที่.....กันยายน ๒๕๖๓ ระหว่างเวลา.....
ณ สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่.....

๗. ประกาศผลการสอบ

ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิ์ได้รับการจ้างงาน ในวันที่.....กันยายน ๒๕๖๓ ณ สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่.....และทางเว็บไซต์.....

๘. การรายงานตัวและจัดทำสัญญาจ้าง

วันที่.....กันยายน ๒๕๖๓ ระหว่างเวลา.....
ณ ฝ่ายโครงการพระราชดำริ ส่วนส่งเสริมการป่าไม้ สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ ที่.....
โทร.....

ประกาศ ณ วันที่.....กันยายน ๒๕๖๓

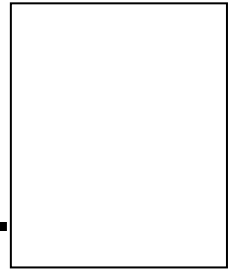
()

.....

ผู้อำนวยการสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่.....

ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้

ใบสมัครเลขที่.....



ใบสมัคร

บุคคลเพื่อจ้างเหมาในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

๑. หน่วยงานที่ประสงค์จะสมัครปฏิบัติงาน.....

จังหวัด.....

๒. ข้อมูลส่วนตัว

ชื่อและนามสกุล (นาย/นาง/นางสาว).....		
หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน..... ที่อยู่ตามบัตรประชาชน..... ออกให้ที่อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... วันเดือนปีที่ออกบัตร..... หมดอายุ.....		
ที่อยู่ติดต่อได้..... หมายเลขโทรศัพท์..... E-mail Address.....	วัน/เดือน/ปีเกิด..... สถานที่เกิด..... สถานภาพสมรส..... การรับราชการทหาร.....	อายุ..... เชื้อชาติ..... สัญชาติ..... ศาสนา.....

/๒. ข้อมูลการศึกษา...

๓. ข้อมูลการศึกษาและฝึกอบรม

ข้อมูลการศึกษา

ปี พ.ศ.		สถานศึกษา	ประกาศนียบัตร/ปริญญาบัตร/วิชาเอก
จาก	ถึง		

ข้อมูลการฝึกอบรม

ชื่อหลักสูตร	หน่วยงานที่จัด	ระยะเวลา

๔. ข้อมูลการทำงานและประสบการณ์การทำงาน (โปรดให้รายละเอียดของงานที่ทำในช่วง ๓ ปีหลัง)

ปี พ.ศ.		ชื่อและที่อยู่ ของหน่วยงาน	ตำแหน่งงานและ หน้าที่โดยย่อ	เงินเดือน	สาเหตุที่ออกจากงาน
จาก	ถึง				

/๕. ข้อมูลความรู้...

๕. ข้อมูลความรู้ความสามารถพิเศษ (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. บุคคลอ้างอิง (ขอให้ระบุชื่อบุคคลที่คุ้นเคยกับการทำงานของท่าน เช่น ผู้บังคับบัญชาโดยตรง โปรดอย่าระบุชื่อบุคคลที่เป็นญาติหรือเพื่อน)

ชื่อและนามสกุล	ตำแหน่งปัจจุบัน	ที่ทำงานปัจจุบันและโทรศัพท์	ระบุความสัมพันธ์กับท่าน

๗. ข้าพเจ้าเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่ระบุไว้ในประกาศรับสมัครของกรมป่าไม้ทุกประการ

ขอรับรองว่าข้อความที่กล่าวข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ หากข้อความตอนใดเป็นความเท็จหรือไม่ตรงกับความจริง ให้ถือเป็นหลักฐานเพื่อเลิกจ้างข้าพเจ้าได้ทันที

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร
(.....)

ยื่นใบสมัครวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

(ร่าง)

เลขที่...../๒๕๖๔

ข้อตกลงจ้าง

แผนงานฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาด

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

แผนงานรองส่งเสริมและกระตุ้นการบริโภคครัวเรือนและเอกชนฯ

โครงการพัฒนาป่าไม้ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรมโครงการพัฒนาอาชีพของกลุ่มแรงงานที่อพยพกลับท้องถิ่นเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจชุมชน

กิจกรรมจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

ข้อตกลงฉบับนี้จัดทำขึ้น ณสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้
.....เมื่อวันที่.....๒๕๖๓ ระหว่าง.....สำนัก
จัดการทรัพยากรป่าไม้.....โดยนาย/นาง/นางสาว.....ตำแหน่ง
.....ทำหน้าที่ผู้อำนวยการ.....ปฏิบัติราชการ
แทนอธิบดีกรมป่าไม้ ตามคำสั่งกรมป่าไม้ ที่ลงวันที่.....ซึ่งต่อไปในข้อตกลง
เรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” ฝ่ายหนึ่งกับ นาย/นาง/นางสาว.....บัตรประจำตัวประชาชน
เลขที่.....ออกให้ ณ อำเภอ.....จังหวัด
.....วันออกบัตร.....วันหมดอายุ.....อยู่บ้านเลขที่
.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด
.....ปรากฏตามสำเนาเอกสารแนบท้ายข้อตกลงนี้ ซึ่งต่อไปในข้อตกลงเรียกว่า “ผู้รับจ้าง” อีก
ฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้ว่าจ้างตกลงจ้าง และผู้รับจ้างซึ่งรับรองว่าตนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ใน
ภาคผนวก ๑. ตกลงรับจ้างเหมาบริการงานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ ตามภาคผนวก ๒

ข้อ ๒. เอกสารแนบท้ายข้อตกลงดังต่อไปนี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงนี้

ภาคผนวก ๑ คุณสมบัติของผู้รับจ้าง จำนวน ๑ หน้า

ภาคผนวก ๒ ขอบเขตของงานที่จ้าง จำนวน ๑ หน้า

ความใดในเอกสารแนบท้ายข้อตกลงที่ขัดแย้งกับข้อความในข้อตกลงนี้ ให้ใช้ข้อความในข้อตกลงนี้บังคับ และ
ในกรณีที่เอกสารแนบท้ายข้อตกลงขัดแย้งกันเอง ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของผู้ว่าจ้าง

ข้อ ๓. ผู้ว่าจ้างตกลงจ่ายค่าจ้างเหมาบริการดังกล่าวตามข้อตกลงข้อ ๑. ให้แก่ผู้รับจ้างเป็นรายเดือน เดือน
ละ ๑๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) จำนวน ๑๒ เดือน ระหว่างเดือนตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงเดือนกันยายน ๒๕๖๔
รวมเป็นเงิน ๑๘๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) โดยกำหนดให้ปฏิบัติงานที่
ท้องที่ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ข้อ ๔. ผู้รับจ้างต้องเริ่มทำงานที่รับจ้างในวันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และจะต้องทำงาน
ให้แล้วเสร็จบริบูรณ์ ในวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยผู้รับจ้างต้องส่งมอบงานจ้างเดือนละ ๑ ครั้ง
รวม ๑๒ ครั้ง ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป

/ข้อ ๕. หากวันใด...

ข้อ ๕. หากวันใดผู้รับจ้างไม่มาปฏิบัติงานและเกิดความเสียหายต่อทางราชการ ผู้ว่าจ้างจะหักค่าจ้างเป็นรายวันตามสัดส่วนของค่าจ้างในแต่ละเดือน

ข้อ ๖. หากผู้รับจ้างไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ในข้อตกลง และผู้ว่าจ้างยังมิได้บอกเลิกข้อตกลง ผู้รับจ้างจะต้องชำระค่าปรับให้แก่ผู้ว่าจ้างเป็นจำนวนเงินวันละ ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาทถ้วน) นับถัดจากวันที่ครบกำหนดเวลาแล้วเสร็จของงานตามข้อตกลง จนถึงวันที่ทำงานแล้วเสร็จจริง

ข้อ ๗. ผู้รับจ้างจะต้องเป็นผู้จัดหาวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในการปฏิบัติงาน โดยที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้/โครงการ.....ไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้แต่อย่างใด

ข้อ ๘. ผู้รับจ้างต้องให้ความเคารพข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของผู้ว่าจ้าง ด้วยความสุภาพเรียบร้อย หากมีการละเว้นการปฏิบัติงานดังกล่าวและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ภาพพจน์ของผู้ว่าจ้าง ให้ถือว่าผู้รับจ้างปฏิบัติผิดข้อตกลง

ข้อ ๙. คณะกรรมการตรวจรับพัสดุหรือผู้แทนของผู้ว่าจ้างมีสิทธิตรวจสอบและควบคุมงาน เพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลงและมีอำนาจที่จะสั่งแก้ไข เปลี่ยนแปลง เพิ่มเติมหรือตัดทอนงานตามข้อตกลงนี้

ข้อ ๑๐. ในระหว่างการทำงานตามข้อตกลง ถ้าผู้รับจ้างได้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำการใดๆ อันเป็นการละเมิดต่อบุคคลหรือทรัพย์สินของผู้ว่าจ้างหรือผู้อื่น ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนที่เกิดขึ้นเต็มจำนวนทุกกรณีในบรรดาความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งสิ้น เว้นแต่ผู้รับจ้างจะพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายดังกล่าวเกิดขึ้นเพราะเหตุสุดวิสัย

ข้อ ๑๑. หากผู้รับจ้างปฏิบัติผิดข้อตกลงข้อหนึ่งข้อใด หรือผู้รับจ้างไม่อยู่ในฐานะที่จะปฏิบัติตามข้อตกลงต่อไปได้ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิบอกเลิกข้อตกลงได้ทันที

ไม่ว่าผู้ว่าจ้างจะมีสิทธิบอกเลิกข้อตกลงดังกล่าวในวรรคก่อนหรือไม่ก็ตาม ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายทั้งปวงอันเกิดจากการปฏิบัติผิดข้อตกลงหรือการกระทำละเมิดของผู้รับจ้าง โดยผู้ว่าจ้างมีสิทธิหักค่าจ้างที่ยังค้างจ่าย หากไม่เพียงพอผู้รับจ้างจะต้องนำมาชำระให้แก่ผู้ว่าจ้างภายในกำหนด ๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ว่าจ้าง หากผู้รับจ้างไม่ดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนด ผู้รับจ้างต้องชำระดอกเบี้ยอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปีของต้นเงิน นับแต่วันที่พ้นกำหนดเวลาดังกล่าวจนถึงวันที่ผู้รับจ้างได้นำเงินมาชำระเต็มจำนวน

ข้อ ๑๒. การว่าจ้างตามข้อตกลงนี้ไม่ทำให้ผู้รับจ้างมีฐานะเป็นลูกจ้างของทางราชการ หรือความสัมพันธ์ในฐานะเป็นลูกจ้างตามกฎหมายแรงงานหรือกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

ข้อตกลงนี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความอย่างเดียวกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านเข้าใจข้อความโดยตลอดแล้ว จึงลงลายมือชื่อพร้อมประทับตรา (ถ้ามี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และได้เก็บข้อตกลงไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ว่าจ้าง
(.....)

ผู้อำนวยการ.....
ปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมป่าไม้

ลงชื่อ.....ผู้รับจ้าง
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

คุณสมบัติของผู้รับจ้าง
งานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
โครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

คุณสมบัติของผู้รับจ้าง

- ๑) เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย
- ๒) เป็นผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๖๐ ปีบริบูรณ์ นับถึงวันสุดท้ายของวันรับสมัคร
- ๓) วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี ไม่จำกัดสาขา
- ๔) เป็นผู้ที่มีทะเบียนบ้านอยู่ในพื้นที่จังหวัดที่ตั้งของหน่วยงานที่จะปฏิบัติงาน ยกเว้นหน่วยงานที่ตั้งอยู่

กรุงเทพมหานคร

- ๕) เป็นผู้ได้รับผลกระทบด้านรายได้จากสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา - ๒๐๑๙ (covid ๑๙)
- ๖) ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างการได้รับความช่วยเหลือจากโครงการ/มาตรการต่างๆ ของภาครัฐ
- ๗) ไม่เป็นผู้เสพสิ่งเสพติด ของมึนเมา หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท
- ๘) ไม่เป็นผู้ที่มีโรคติดต่อร้ายแรงหรือโรคเรื้อรังที่ปรากฏอาการเด่นชัดหรือรุนแรง และเป็นอุปสรรค

ต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ ก.พ. กำหนด

- ๙) มีความรู้เบื้องต้นทางคอมพิวเตอร์ และสามารถใช้โปรแกรม Microsoft Office ได้

ขอเบตงานที่จ้าง
งานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
โครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

ขอเบตงานจ้าง

๑. ปฏิบัติงานน้อมนำ ขยายผล และเผยแพร่แนวพระราชดำริ โดยเฉพาะด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และถ่ายทอดไปสู่ประชาชนในพื้นที่ เพื่อประชาชนเหล่านั้นเกิดจิตสำนึกรักและหวงแหนในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างเกื้อกูลและยั่งยืน และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

๑.๑ ศึกษาหาความรู้แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน

๑.๒ สามารถถ่ายทอดความรู้แนวพระราชดำริด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และแนวพระราชดำริที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่ปฏิบัติงาน ไปสู่ประชาชนและเยาวชนในท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริของกรมป่าไม้ โดยกำหนดเป้าหมายในการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

๑) ถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชน

๒) ถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียน (กิจกรรมครูป่าไม้)

๑.๓ ศึกษาหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของหน่วยงานฯ

๑.๔ จัดทำข้อมูลการปฏิบัติงานและรายงานผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

๑.๕ จัดทำเอกสารส่วนบุคคลการน้อมนำแนวพระราชดำริที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการดำรงชีวิตได้ต่อไปในอนาคต จำนวน ๑ เล่ม

๒. ผู้รับจ้างต้องทำงานที่จ้าง ณท้องที่
ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

(ตัวอย่าง)

ใบเสนอราคา

วันที่

กันยายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอเสนอราคาจ้างเหมาบริการงานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ

เรียน อธิบดีกรมป่าไม้

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาบัตรประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. สำเนาสมุดบัญชีธนาคาร

ข้าพเจ้า อยู่
บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....
..... ขอเสนอราคาจ้างเหมาบริการงานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
เพื่อปฏิบัติงานที่.....

ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ เป็นเวลา ๑๒ เดือน ในอัตราเดือนละ ๑๕,๐๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) รวมเป็นเงิน ๑๘๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) ซึ่งเป็นอัตราที่ได้รวมภาษีทั้งปวงไว้แล้ว

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าจะปฏิบัติตามรายละเอียดการจ้างที่กรมป่าไม้กำหนดทุกประการ และข้าพเจ้าขอรับรองว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามคุณสมบัติของผู้รับจ้างเหมาบริการงานส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ ตามโครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ ทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้ยื่นข้อเสนอ

(.....)

วันที่.....

บัตรประจำตัวผู้รับจ้าง
โครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ
กรมป่าไม้

- จว. หมายถึง ชื่อย่อจังหวัด เช่น ชม. (เชียงใหม่)
- .../๖๔ หมายถึง ลำดับของลูกจ้าง/ปี ๒๕๖๔
เช่น นาย A คือ ๑/๖๔, นาย B คือ ๒/๖๔

๘.๕ ซม.

ด้านหน้า

	กรมป่าไม้	(จว.) .../๖๔
โครงการจ้างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสาน พระราชดำริ		ภาพถ่าย ขนาด ๓ นิ้ว (ชุดสภาพ ไม่สวม หมวกและแว่นตา)
ชื่อ-สกุล.....	(.....)	ผู้ถือบัตร
ตำแหน่ง.....	(.....)	
เลขประจำตัวประชาชน.....	(.....)	
วันออกบัตร..... วันหมดอายุ.....	(.....)	
		ผู้อำนวยความสะดวก.....
		ผู้ออกบัตร

๕.๓ ซม.

วันออกบัตรและวันหมดอายุ
หมายถึง วันที่เริ่มต้นและสิ้นสุดการ
ดำเนินงานตามโครงการ

ผู้ออกบัตร หมายถึง ผู้รับผิดชอบโครงการ
(ระดับผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่า)

ด้านหลัง

บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่โครงการ กรมป่าไม้

แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมและสืบสานพระราชดำริ กรมป่าไม้
ประจำเดือน.....พ.ศ.

ชื่อ.....
ปฏิบัติงานประจำ.....

วัน เดือน ปี	ภารกิจ/งานที่ปฏิบัติ พร้อมระบุปริมาณงาน	หมายเหตุ
วันที่.....		
วันที่.....		
วันที่.....		
วันที่.....		
วันที่.....		

ขอรับรองว่าได้ปฏิบัติงานตามรายงานข้างต้นจริง
ลงชื่อ.....ผู้ปฏิบัติงาน
(.....)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตรวจสอบแล้วรับรองว่าถูกต้อง
ลงชื่อ.....ผู้ควบคุม
(.....)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คิวอาร์โค้ดเอกสารที่เกี่ยวข้อง



สรุปกรอบการจ้างงานแยก
รายหน่วยปฏิบัติ



คุณสมบัติของผู้รับจ้าง



ขอบเขตการจ้างงาน



โครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ หลักการทรงงาน ฯ



ประกาศรับสมัคร



ใบสมัคร



ข้อตกลงการจ้าง



ใบเสนอราคา



บัตรประจำตัวผู้รับจ้าง



แบบรายงานผลการ
ปฏิบัติงาน

